

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

รายงานผลการสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น
บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

สนองพระราชดำริโดย
โรงเรียนบ้านนาคู

ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
วันที่ 1 ตุลาคม 2565

**โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
การสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น
สนองพระราชดำริโดย**

โรงเรียนบ้านนาคู ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48130

บทคัดย่อ

การสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

การสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อปลูกฝัง สร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และทรัพยากรธรรมชาติ รักษาวัฒนธรรมชาติและภูมิปัญญาไทย โดยสำรวจ บันทึกรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมภูมิปัญญา เป็น การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนตระหนัก เห็นคุณประโยชน์เพื่อที่จะอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรอย่างยั่งยืน สู่ เศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนบ้านนาคู เป็นโรงเรียนขยายโอกาส จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล จนถึง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 142 คน มีครู จำนวน 10 คน โรงเรียนบ้านนาคูได้นำ ลำดับการเรียนรู้ของการศึกษาฐานทรัพยากรท้องถิ่น สู่สาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ บูรณาการ ที่ใช้เครื่องมือประกอบการสอนในแต่ละรายวิชาและทำให้นักเรียนเข้าใจ และมีความสุขในการ เรียนรู้เป็นอย่างมาก การศึกษาฐานทรัพยากรท้องถิ่น 9 ใบบาง บูรณาการเข้ากลุ่มสาระดังนี้ ใบบางที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ใบบางที่ 2 การเก็บ ข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สาระที่ 4 การอาชีพ ใบบางที่ 3 การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระที่ 2 ชีวิตและสิ่งแวดล้อม ใบบางที่ 4 การเก็บข้อมูลประวัตินุ้ยบ้าน วิถีชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ใบบางที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืช กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระที่ 2 การวัด ใบบางที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ใบบางที่ 7 การสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ชีวภาพอื่นๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้

คณิตศาสตร์ สารที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล ใบงานที่ 8 การเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สารที่ 2 หน้าที่ วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และใบงานที่ 9 การรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและโบราณคดี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ โดยนักเรียนจะต้องเรียนรู้ทรัพยากรในท้องถิ่นและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สำคัญคือ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดลักษณะของภูมิปัญญา เข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นพื้นฐานของสังคมชุมชน

จากการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยมีการบูรณาการสู่การเรียนการสอนนั้น ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลต่อการดำรงชีวิตและเกิดแนวคิดที่จะสืบสาน ส่งเสริมให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ตระหนัก เห็นคุณค่า รู้ค่าของทรัพยากรในท้องถิ่นได้ เรียนรู้สัมผัสจริง เกิดทั้งวิทยาการ และปัญญา เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สรุปศักยภาพ คุณประโยชน์ วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด องค์ความรู้จากการเรียนรู้ อดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต การนำไปต่อยอดสู่อาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้หลัก “คน คือ ศูนย์กลางการพัฒนา” โดยใช้หลักเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน (มนุษย์) ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั่นเอง

กิตติกรรมประกาศ

ขอบคุณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้ให้แนวทางดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อให้โรงเรียนบ้านนาคูได้บูรณาการในการดำเนินงานในท้องถิ่น ตลอดจน คุณปัทมาวรรณ ราตรี ตำแหน่งเจ้าหน้าที่งานในพระองค์ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯ และศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ อีกทั้งได้ตรวจสอบเอกสาร จนสามารถดำเนินงานโครงการได้สำเร็จ และขอขอบคุณผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองระเวียง เทศบาลตำบลโคกกรวด ที่ให้การอนุเคราะห์สถานที่ศึกษาดูงาน โดยให้การต้อนรับอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ที่ให้คำปรึกษาคอยช่วยเหลือแนะนำ แนวทางการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อำนวยความสะดวก และข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน ขอขอบคุณหัวหน้าส่วนราชการ พนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้าง และบุคลากรทุกท่านขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคูที่เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานจนทำให้ผลการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านนาคูสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณกำนันผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น จนสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายทำให้ผลการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะกรรมการดำเนินงาน
งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น
โรงเรียนบ้านนาคู

คำนำ

โรงเรียนบ้านนาคูได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช จึงร่วมสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชว่า “การสอนและอบรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณนั้นควรใช้วิธีการปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม ความน่าสนใจ และเกิดความปิติที่จะทำการศึกษาและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อไป” ซึ่งการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชจะมุ่งเน้นการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยการสำรวจและเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ปลูกรักษาทรัพยากรท้องถิ่น อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร มีศูนย์ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น และสนับสนุนการอนุรักษ์ที่ไม่ใช่เพียงแค่พันธุกรรมพืชเท่านั้น แต่รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นให้รุ่นลูกสืบไป

การดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นของโรงเรียนนาคู มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากร เพื่อให้เกิดผลการดำเนินงาน คือ มีข้อมูลการเรียนรู้ทรัพยากรที่สามารถสื่อกันทั่วประเทศ มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นฐานของวิทยาการและปัญญา เกิดนักอนุรักษ์ พัฒนาบนฐานคุณธรรม เสริมสร้างการเรียนรู้บนฐาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลนาคู สามารถพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นรักษาทรัพยากรท้องถิ่นให้ลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของคนในชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

โรงเรียนบ้านนาคู หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการดำเนินงานจัดเก็บฐานทรัพยากรท้องถิ่นฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจจะดำเนินการตามโครงการดังกล่าว ต่อไปได้เป็นอย่างดี

คณะกรรมการดำเนินงาน
งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น
โรงเรียนบ้านนาคู

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก-ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
- ความสำคัญและที่มา	2
- วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
- ขอบเขตของการศึกษา	2-6
- นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น	7-8
- แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากร	8-9
บทที่ 3 อุปกรณ์และวิธีการ	10
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจ	10
- การบริหารจัดการในการสำรวจและรวบรวมข้อมูล	10
- วิธีการดำเนินงาน	10-14
บทที่ 4 ผลการศึกษา	15-51
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา	52-55
บรรณานุกรม	56
ภาคผนวก	
- ผลงานของนักเรียน	

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 1	แสดงแผนที่สังเขปของหมู่บ้าน	15
ภาพที่ 2-3	แสดงข้อมูลสถานศึกษา	16
ภาพที่ 4	แสดงข้อมูลการบริหารขององค์กรปกครองท้องถิ่น	17
ภาพที่ 5	แสดงสถานพยาบาล	17
ภาพที่ 6-7	แสดงการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์	18
ภาพที่ 8-11	แสดงการประกอบอาชีพด้านพาณิชย์	19-20
ภาพที่ 12-16	แสดงแหล่งน้ำ	21-23
ภาพที่ 17	แสดงอุณหภูมิ	23
ภาพที่ 18	แสดงความเข้มของแสง	24
ภาพที่ 19-20	แสดงวิถีชีวิตรายบุคคล	26
ภาพที่ 21	แสดงวิถีชีวิตชุมชน	27
ภาพที่ 22	หมากเฒ่า (มะเฒ่า)	29
ภาพที่ 23	หมากเฒ่า (มะเฒ่า)	31
ภาพที่ 24	หมากเฒ่า (มะเฒ่า)	33
ภาพที่ 25	หมากหุ้ง (มะละกอ)	35
ภาพที่ 26	หมากหุ้ง (มะละกอ)	37
ภาพที่ 27	หมากหุ้ง (มะละกอ)	39
ภาพที่ 28	หมากหุ้ง (มะละกอ)	41
ภาพที่ 29	หมากมี (ขนุน)	43
ภาพที่ 30	หมากมี (ขนุน)	45
ภาพที่ 31	ผักหวาน	47
ภาพที่ 32	กระรอก	48
ภาพที่ 33	วัว	49
ภาพที่ 34	สุนัข	50
ภาพที่ 35	แมลงวันลาย	51

บทที่ 1 บทนำ

ด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการ อนุรักษ์พันธุ์พืชทรงมีพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช ความว่า “การสอน และอบรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณนั้นควรใช้วิธีการปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม ความน่าสนใจ และเกิดความปิติที่จะทำให้การศึกษา และอนุรักษ์พันธุ์พืชต่อไป การใช้วิธีการสอน การอบรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวว่า หากไม่อนุรักษ์แล้วจะเกิดผลเสียเกิดอันตรายแก่ตนเองจะทำให้เด็กเกิดความเครียด ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่ประเทศในระยะยาว” (สำเนางานโครงการอนุรักษ์ พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)ออนไลน์)

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จัดเป็นสิ่งที่สำคัญซึ่งใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการปลูกฝังให้เด็ก เยาวชน และประชาชนหันมาสนใจ และเห็นความสำคัญของการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะพันธุ์กรรมพืชที่มีคุณค่าและสรรพคุณต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อมนุษย์มากมาย อันมีกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมปกป้องพันธุ์กรรมพืช กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์กรรมพืช กิจกรรมปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืชกิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุ์กรรมพืช กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช และกิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช เมื่อมีการรวบรวมพรรณไม้จากต่างถิ่นมาปลูกเพิ่มขึ้น จึงกลายเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาธรรมชาติทางด้านพฤกษศาสตร์ไปโดยปริยาย อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้คนทั่วไปหรืออาจเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่ช่วยเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศ อีกทางหนึ่งด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยการจัดตั้ง “ศูนย์อนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นตำบลนาคู” ซึ่งถือเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช เพื่อให้เด็ก เยาวชน ประชาชนที่สนใจได้ใกล้ชิดกับพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ ได้ค้นคว้าหาความรู้เห็น คุณค่าประโยชน์ และความสวยงามของธรรมชาติอันจะนำไปสู่กระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชต่อไป นอกจากนี้ในการลงพื้นที่ชุมชนยังถือเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเยาวชน และประชาชนได้เข้าไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาขาต่าง ๆ มีการจัดบันทึกวิเคราะห์จัดเก็บและมีกระบวนการในการนำเสนอเผยแพร่ข้อมูลเพื่อให้สาธารณชนได้รู้เกี่ยวกับทรัพยากรและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ได้ดำเนินการเพื่อสนองพระราชดำริของพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงคาดหวังให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้มีโอกาสศึกษาพรรณไม้ เข้าใจและเห็นความสำคัญเกิดความรักในต้นไม้ เกิดความเบิกบานใจที่ได้สัมผัสธรรมชาติ ได้อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช เพื่อพัฒนาบุคลากรอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรพันธุ์กรรมพืช โดยมีการใช้ประโยชน์จากพรรณไม้ในการสร้างบรรยากาศในชุมชนให้ร่มรื่นสบายตา กรองมลพิษ และช่วยให้รู้สึกผ่อนคลายทางด้านจิตใจ

จากเหตุผลตามที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รับสั่งให้เก็บรวบรวม พรรณไม้ท้องถิ่นที่หายากใกล้สูญพันธุ์และรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า มีโอกาสจะสูญหายไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ค่านิยมของมนุษย์ การช่วงชิงทรัพยากรภูมิปัญญา รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อตอบสนองกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู้จึงได้ดำเนินการศึกษาและสำรวจสภาพความเป็นชุมชนวิถี ชุมชน และภูมิปัญญาชุมชนของตำบลนาคู้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้วยการลงพื้นที่สำรวจ บันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตและเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการปลูกฝังให้มีความรู้และเข้าใจ เห็นคุณค่าของป่าไม้ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความสำคัญ ตลอดจนรู้จักการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรเหล่านี้อย่างคุ้มค่าและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาให้อยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน ทั้งยังเป็นการปลูกจิตสำนึก กระตุ้นส่งเสริมให้ทุกคนในท้องถิ่นรักถิ่นเกิดของตนเอง

ความสำคัญและที่มาของการสำรวจ

1. ผลการสำรวจทำให้ได้ข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นซึ่งเป็นข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นใน ด้านพันธุ์พืช และสัตว์ในชุมชน ความเป็นชุมชนวิถีชุมชนและภูมิปัญญาชุมชน
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสำรวจในการ นำไปพัฒนาชุมชน ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลของชุมชนในการดำเนินแผนการพัฒนาชุมชนต่อไป

หลักการ

รู้ทรัพยากร เห็นความหลาย รู้ระบบฐาน

สาระสำคัญ

การสำรวจเก็บรวบรวมและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้าน กายภาพ ชีวภาพ รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ของแต่ละท้องถิ่น ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน วิเคราะห์จัดทำเป็นระบบฐานข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านนาคู้ใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู้ อำเภอ นาแก จังหวัดนครพนม
2. เพื่อจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นบ้านนาคู้ใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู้ อำเภอ นาแก จังหวัด นครพนม

ขอบเขตของการศึกษา

ลำดับการดำเนินงาน

- 1) เก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
- 2) เก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
- 3) เก็บข้อมูลกายภาพในท้องถิ่น
- 4) เก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน
- 5) เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืชในท้องถิ่น
- 6) เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากสัตว์ในท้องถิ่น
- 7) เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น

- 8) เก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น
- 9) เก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
- 10) จัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินงาน

ลำดับการดำเนินงาน 1 เก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่นของตน
2. เพื่อให้เห็นศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดทักษะในการสอบถาม รวบรวมข้อมูลและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

กระบวนการดำเนินงาน

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินงานร่วมกับโรงเรียนอาจเป็นโรงเรียนที่อยู่ภายในสังกัดการดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง หรือโรงเรียนที่ดำเนินการเรียนการสอนในเขตพื้นที่ ที่มีการสำรวจการเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
2. การสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ต้องได้ไม่น้อยกว่า 80% ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด
3. สำรวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
4. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
5. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ใบงานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่นในใบงานที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 2 เก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบการประกอบอาชีพของบุคคลในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สำรวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนลงพื้นที่สอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ใบงานที่ 2 การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 3 เก็บข้อมูลกายภาพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรกายภาพในท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สำรวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล

2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเกษตรอำเภอ

3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ใบงานที่ 3 การเก็บข้อมูลกายภาพในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 4 เก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. วิถีชีวิต แสดงให้เห็นวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น รอบวัน รอบสัปดาห์ รอบเดือน
รอบปี

2. สืบหาแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล

3. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 4 การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน ในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 5 เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของพืชในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่า รู้ค่า ของพืชในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สืบหาแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล

2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืชในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 6. เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลของสัตว์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของสัตว์ในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่า รู้ค่า ของสัตว์ในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สืบหาแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล

2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 7 เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลของชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของชีวภาพอื่นๆในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่า ของชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สืบหาแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 7 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จาก

ชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 8 เก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนักถึงการสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สืบหาแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลจากบุคคล เช่น ผู้อาวุโส ผู้รู้ในท้องถิ่น
3. โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 8 การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 9 เก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนักและอนุรักษ์ แหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สืบหาแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลจากบุคคล เช่น ผู้อาวุโส ผู้รู้ในท้องถิ่น
3. โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 9 การเก็บข้อมูลภูมิแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 10 จัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของข้อมูลจากผลการเรียนรู้
2. เพื่อบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล
3. เพื่อจัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของข้อมูลจากผลการเรียนรู้ 9 ใบงาน
2. บันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล
 - 2.1) ระบบฐานข้อมูลรูปแบบทะเบียน ใบงานที่ 5 6 7 8 และ 9

2.2) ระบบฐานข้อมูลรูปแบบโปรแกรม หรือไฟล์ข้อมูลใบงานที่ 1 – 9

3. สรุปและรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานสำรวจเก็บรวบรวมงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น จัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นและจัดทำ CD/DVD

พื้นที่การสำรวจ

คือ บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ระยะเวลาการสำรวจ

ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนเมษายน พ.ศ. 2565

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ฐานทรัพยากรท้องถิ่น หมายถึง ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นในด้านความเป็นชุมชนวิถี ชุมชนและภูมิปัญญาชุมชน
2. ความเป็นชุมชน หมายถึง ประวัติความเป็นมาของชุมชนการตั้งถิ่นฐาน และแนวปฏิบัติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การใช้ทรัพยากรด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
3. วิถีชุมชน หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิตความรู้เรื่องสังคมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาของคนไทยการประเพณีปฏิบัติการศึกษาอบรมและการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตถึง ปัจจุบัน
4. ภูมิปัญญาชุมชน หมายถึง ความรู้ความสามารถวิธีการผลงานที่คนในชุมชนได้ค้นคว้า รวบรวม และจัดเป็นความรู้ ถ่ายทอด ปรับปรุง จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดผลผลิตที่ดี งดงามมีคุณค่ามีประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตได้ ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เช่น ภาษาและวรรณกรรม ประเพณี ศิลปวัตถุ และศิลปกรรม การแต่งกาย อาหาร เครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำมหากิน ที่อยู่อาศัย สมุนไพร และการแพทย์แผนไทย

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การสำรวจและรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นบ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นการศึกษาสภาพความเป็นชุมชน วิถีชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านนาคูใต้ ผู้สำรวจได้ดำเนินการสำรวจ และศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

1.1 ความสำคัญของการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริกับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวังให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศ โดยพระราชทานให้โครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดาฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งธนาคารพืชพรรณขึ้น

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้เริ่มดำเนินการโดยฝ่ายวิชาการโครงการสวนพระองค์ฯ สำหรับงบประมาณดำเนินงานนั้น สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อเป็นการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนับสนุนให้กับโครงการสวนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยจัดตั้งธนาคารพืชขึ้นในปี พ.ศ. 2536 สำหรับเก็บรักษาพันธุกรรมพืชที่เป็นเมล็ดและเนื้อเยื่อ และสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานทุกกิจกรรมของโครงการ พ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบัน

การดำเนินงานตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ได้มีการกำหนดแนวทางและกรอบกิจกรรม 8 กิจกรรม ที่อยู่ภายใต้ 3 กรอบการดำเนินงาน

กรอบที่ 1 การเรียนรู้ทรัพยากร เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนา และด้านการบริหารจัดการด้านปกป้องทรัพยากรของประเทศ จึงต้องมีการเรียนรู้ทรัพยากรในพื้นที่ป่าธรรมชาติดั้งเดิมที่ปกปักษ์รักษาไว้ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงาน ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกปักษ์พันธุกรรมพืช กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

กรอบที่ 2 การใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัย และประเมินศักยภาพของทรัพยากรต่าง ๆ ใน อพ.สธ. ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ อพ.สธ. ให้เป็นเอกภาพ สมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชดำริ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงาน ได้แก่ กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช

กรอบที่ 3 การสร้างจิตสำนึกเพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทย โดยการจัดกิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

1.2 ความสำคัญของการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมสนับสนุนงานของ อพ.สธ. ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของทุนสนับสนุน หรือดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของ อพ.สธ. โดยอยู่ในกรอบของ แผนแม่บท อพ.สธ. นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้สมัครเข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดและสนใจ โดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาให้คำแนะนำ และให้แนวทางการศึกษา ได้แก่ ชมรมนักชีววิทยา อพ.สธ. และชมรมคณะ ปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ซึ่งจะเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศให้แก่เยาวชน และประชาชนชาวไทยต่อไป โดยที่ อพ.สธ. ประสานงานหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริให้ดำเนินการในกิจกรรมนี้ โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานเป็นระยะๆ ละ 5 ปี ให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปีเฉพาะในส่วนของหน่วยงานตนเองให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน ผ่านการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ

2. แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีสายพระเนตรยาวไกลทรงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในปี พ.ศ.2503 ทรงอนุรักษ์ต้นยางนาในปี พ.ศ.2504 ทรงให้นำพรรณไม้จากภูมิภาคต่าง ๆ มาปลูกไว้ในสวนจิตรลดาเพื่อเป็นแหล่งศึกษา และทรงมีโครงการในพระราชดำริที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร ต่อมาในปี พ.ศ.2535 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงสืบทอดพระราชปณิธานต่อ โดยมีพระราชดำริกับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง ให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศโดย พระราชทานให้โครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดาฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งธนาคารพืชพรรณขึ้นในปี พ.ศ.2536 – พ.ศ.2549 โดยรับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และเป็นหน่วยงานขึ้นตรงกับเลขาธิการพระราชวัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 และต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ.2550 สำนักพระราชวังดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้ และให้ อพ.สธ. ดำเนินการแยกจากโครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

2.1 วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

นวรรตน์ ไตรรักษ์ (2549) หลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การอนุรักษ์ทางตรงและการอนุรักษ์ทางอ้อม การอนุรักษ์ทางตรง มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

1. การปกป้องรักษา คัมครอง (Presevation) การปกป้องรักษา หมายถึง การรักษา ทรัพยากรนั้นให้คงสภาพเดิมตามธรรมชาติ การอนุรักษ์แบบนี้มักใช้กับทรัพยากรที่หายาก เช่น สัตว์ที่หายาก วิถีทัศน์ที่สวยงาม วิธีการนี้จำเป็นมาก เนื่องจากเป็นวิธีที่จะรักษาทรัพยากรให้คง อยู่ทั้งปริมาณ และคุณภาพ เช่น การจัดอุทยานแห่งชาติ จะมีการรักษาพันธุ์สัตว์ พันธุ์ไม้ ตลอดจนธรรมชาติที่ดีวิธีหนึ่ง

2. การบูรณะ การปฏิสังขรณ์ การซ่อมแซม หรือการสร้างขึ้นใหม่ (Restoration) วิธีการอนุรักษ์แบบนี้ใช้กับทรัพยากรธรรมชาติได้หลายชนิด เช่น ป่าไม้ถูกทำลายไปอาจปลูกขึ้นทดแทน หรือสัตว์ป่าสงวนที่ถูกล่าจนเกือบสูญพันธุ์ ก็อาจช่วยขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น หรือการบูรณะวัตถุโบราณให้อยู่ในสภาพที่ดี การอนุรักษ์วิธีนี้จะต้องคำนึงถึงสมดุลธรรมชาติด้วย ให้มีในปริมาณที่พอเหมาะ การบูรณะคล้ายกับการปกป้องรักษา เพื่อให้ทรัพยากรยังคงมีอยู่ตลอดไป

2.2.1 การปรับปรุงของเดิมให้มีประสิทธิภาพหรือมีประโยชน์มากกว่าเก่า วิธีการอนุรักษ์แบบนี้ถือหลักปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติให้ได้ผลผลิตสูงกว่าระดับธรรมชาติ เช่น การปรับปรุงบริเวณทะเลทราย ซึ่งเดิมไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ให้ทำการเพาะปลูกได้ และมีผลผลิตเพิ่มขึ้น หรือการสร้าง

เชื่อมกันน้ำ เพื่อให้สามารถใช้พื้นที่ในการเพาะปลูกได้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพขึ้น การผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างเมื่อใช้หมดไปแล้วไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ จึงควรใช้ทรัพยากรประเภทนี้อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็น ราก ใบ ดอก ผล หรือส่วนต่าง ๆ

2.2.2 การนำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทน วิธีการนี้ใช้กับทรัพยากรที่มีมากมาทดแทนทรัพยากรที่มีน้อย โดยการใช้ทรัพยากรที่หาง่ายแทนทรัพยากรที่หายาก วิธีนี้อาจประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาทดแทนก็ได้

2.2.3 การนำกลับมาใช้ใหม่ การอนุรักษ์ทรัพยากรแบบนี้ทำให้ลดการใช้ทรัพยากรลงแทนที่จะใช้ทรัพยากรใหม่อยู่ตลอดเวลา ก็เอาของเก่ากลับมาใช้ใหม่ เช่น ทรัพยากรประเภทโลหะต่าง ๆ หรือประเภทกระดาษและแก้ว เป็นต้น

2.2.4 การประดิษฐ์ของเทียมขึ้นมาใหม่ วิธีการอนุรักษ์แบบนี้จะช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติลง เช่น การประดิษฐ์ของเทียมขึ้นมาใช้ การใช้ยางเทียมแทนทรัพยากรธรรมชาติบางอย่าง

2.2.5 การหาประโยชน์จากสิ่งที่เราได้เปล่าหรือลงทุนน้อยการอนุรักษ์แบบนี้ตัวอย่าง เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำตกจะช่วยประหยัดน้ำมันในการผลิตไฟฟ้า การใช้ความร้อนจากดวงอาทิตย์ตากแห้งผลิตผลทางการเกษตรก็มีส่วนช่วยประหยัดน้ำมันหรือพลังงานอื่น ๆ ได้ เช่น การตรวจสอบปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร การศึกษาถึงปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร ทำให้เรารู้จักใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด รู้จักใช้ทรัพยากรทดแทนและรู้จัก บำรุงรักษาทรัพยากรนั้นให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

การอนุรักษ์ทางอ้อม ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติส่วนรวม ดังนั้นทุกคนควรร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรโดยวิธีการต่างๆ เช่น 1) เอกชนควรให้ความร่วมมือในรูปแบบของสมาคมต่าง ๆ เช่น สมาคมสงวนพันธุ์สัตว์ป่าหรือโดยการให้ทุนสนับสนุนผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2) รัฐบาลออกกฎหมายควบคุมกฎหมายที่จะต้องไม่เปิดโอกาสให้ผู้เห็นแก่ตัวเข้าไปทำลายประโยชน์ส่วนรวมได้ เจ้าหน้าที่รักษากฎหมายจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดจึงจะเกิดผลดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 3) ให้การศึกษาทำให้คนในสังคมมีความรู้ ความรับผิดชอบรู้ถึง ประโยชน์และโทษของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อจะได้ช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่หรือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีการ

การสำรวจและรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น และการจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากร ท้องถิ่น บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การประกอบอาชีพ ข้อมูลด้านกายภาพ ประวัติหมู่บ้าน วิถีชุมชน การใช้ประโยชน์ของพืช การใช้ประโยชน์ของสัตว์ การใช้ประโยชน์ของชีวภาพอื่น ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และโบราณคดีที่อยู่ในบ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้สำรวจได้ดำเนินการสำรวจตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจ

1. ดินสอ
2. ปากกา
3. กระดาษ
4. สายวัด
5. ตลับเมตร
6. กล้องถ่ายรูป
7. โทรศัพท์มือถือ
8. ใบบาง
9. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการในการสำรวจและรวบรวมข้อมูล

1. ประชุมวางแผนการดำเนินงาน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อมอบหมายงาน
3. เตรียมวัสดุอุปกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
4. ทำหนังสือแจ้งหมู่บ้าน
5. ประชุมชี้แจงในหมู่บ้าน
6. ลงพื้นที่สำรวจและรวบรวมข้อมูล
7. จัดทำรูปเล่มรายงานผลการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงาน

วิธีการใบบางที่ 1 เรื่องการเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในชุมชนที่อยู่มานาน
 - 1.4 หน่วยงานในท้องถิ่นนั้น /บ้าน วัด โรงเรียน รพ.สต.

2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ทะเบียนราษฎร์จากอำเภอ
 - 2.2 แผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.3 แผนชุมชน
 - 2.4 ระบบสารสนเทศ
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการใบงานที่ 2 เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนในหมู่บ้าน
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ/สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
 - 2.2 ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน
 - 2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล
 - 2.4 website
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการใบงานที่ 3 เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้านและประชาชน
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ/สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
 - 2.2 ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน
 - 2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการใบงานที่ 4 เรื่อง การเก็บข้อมูล ประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สอบถาม/สัมภาษณ์ข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน และวิถีชุมชน
 - 3.2 ลงพื้นที่เพื่อร่วมกิจกรรมในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 5 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์พืชในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้าน เจ้าของพืช
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการใช้ประโยชน์พืช
 - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 5
 - 3.3 นำข้อมูลพืช จัดทำทะเบียนพรรณไม้ในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 6 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้าน เจ้าของสัตว์หรือผู้มีอาชีพเลี้ยงสัตว์
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์
 - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 6
 - 3.3 นำข้อมูลสัตว์ จัดทำทะเบียนสัตว์ในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 7 เรื่อง การเก็บข้อมูลชีวภาพในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้านเจ้าของชีวภาพ
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลชีวภาพในท้องถิ่น
 - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 7
 - 3.3 นำข้อมูลชีวภาพที่ได้จัดทำทะเบียนชีวภาพในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 8 เรื่อง การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้านเจ้าของภูมิปัญญา
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น
 - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 8
 - 3.3 นำข้อมูลภูมิปัญญาที่ได้จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 9 เรื่อง การเก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
 - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
 - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
 - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในท้องถิ่น
2. การสืบค้นข้อมูล
 - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
 - 2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล
 - 2.3 สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ วัด
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
 - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 9
 - 3.3 นำข้อมูลสัตว์ จัดทำทะเบียนสัตว์ในชุมชน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. การวางแผนด้านข้อมูล ผู้ศึกษาได้วางแผนเก็บข้อมูลการสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ดังนี้
 - 1.1 ฐานทรัพยากรท้องถิ่นเป้าหมาย คือ บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยกำหนดพื้นที่สำรวจทั้งหมู่บ้านในปีงบประมาณ 2565 โดยเก็บ รวบรวมข้อมูลเชิงลึกละเอียดและถูกต้องครบถ้วน
 - 1.2 เริ่มสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ ถึง เมษายน 2565
 - 1.3 นำแบบเก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น 9 ใบงาน มาวิเคราะห์เป็นประเด็น ต่าง ๆ เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลทางภาคสนาม โดยมีหัวข้อสำคัญตามลำดับใบงาน ดังนี้

- ใบงานที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
- ใบงานที่ 2 การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
- ใบงานที่ 3 การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น
- ใบงานที่ 4 การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน วิถีชุมชน
- ใบงานที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น ทะเบียนพรรณไม้ในชุมชน
- ใบงานที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น ทะเบียนพันธุ์สัตว์ในชุมชน
- ใบงานที่ 7 การสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ชีวภาพอื่น ๆ ทะเบียนชีวภาพอื่น ๆ ในชุมชน
- ใบงานที่ 8 การเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ใบงานที่ 9 การรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและโบราณคดี

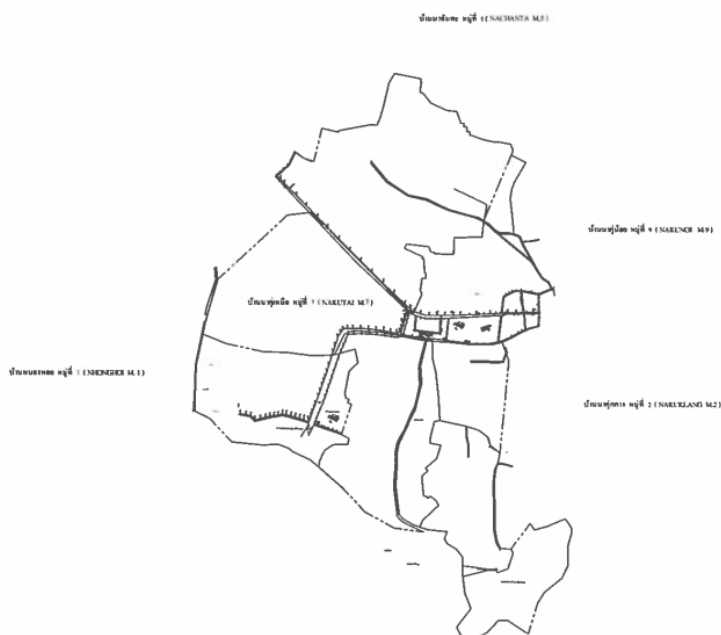
1.4 จัดการประชุมหมู่บ้าน ครั้งที่ 1 เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นในบ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

2. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและบุคคล ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา และข้อมูลจากบุคคลในพื้นที่เพื่อให้เกิดความชัดเจน เพื่อความมั่นใจในการรวบรวมข้อมูลสำหรับเป็นฐานข้อมูลของชุมชนต่อไป

3. การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เป้าหมาย โรงเรียนบ้านนาคูใต้เข้าไปในพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษาให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ตลอดจนได้ติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ผู้รู้ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่จะทำการศึกษา

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ชื่อที่ชาวบ้านเรียกบ้านนาคู ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พิกัดทางภูมิศาสตร์ ละติจูดที่ 16.968827 N ลองจิจูดที่ 104.536165 E

ภาพที่ 1 แผนที่สังเขปของบ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

1. จำนวนประชากร

บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 198 ครัวเรือน มีพื้นที่ 2,585 ไร่ และมีจำนวนประชากร ดังนี้

ช่วงอายุ	จำนวนประชากร (คน)		
	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
0 – 14 ปี	31	28	59
15 – 25 ปี	30	36	66
26 – 49 ปี	103	91	194
50 – 59 ปี	40	52	92
60 ปีขึ้นไป	41	53	94
รวม	245	260	505

2. ข้อมูลสถานศึกษาที่เปิดให้บริการ

2.1 ระดับก่อนประถมศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนาคู มีนายอนุชิต หงษ์สุวรรณ เป็นหัวหน้าสถานศึกษา โดยมีครูจำนวน 3 คน ครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 4 คน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 70 คน แบ่งออกเป็นนักเรียนชาย 39 คน และนักเรียนหญิง 31 คน

ภาพที่ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนาคู

2.2 ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา (ขยายโอกาส)

โรงเรียนบ้านนาคู มีนายปรีชา ศรีพยอม เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน โดยมีครู 10 คน นักเรียน 142 คน เป็นนักเรียนชาย 70 คน นักเรียนหญิง 72 คน

ภาพที่ 3 โรงเรียนบ้านนาคู

3. ข้อมูลการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู่ ตั้งอยู่ที่ 88 หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยมีผู้บริหาร คือ นายพิมะ แสงมณี ดำรงตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาคู่

ภาพที่ 4 ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลนาคู่

4. สถานพยาบาล

บ้านนาคู่ใต้ หมู่ที่ 7 มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาคู่

ภาพที่ 5 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาคู่

5. การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลนาคู่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยบ้านนาคู่ใต้หมู่ที่ 7 มีพื้นที่ทำนา 2,830 ไร่ ของจำนวนประชากร 137 ครอบครัว และทำปศุสัตว์ คือ มีการเลี้ยงโคจำนวน 53 ตัว กระบือจำนวน 18 ตัว ไก่จำนวน 328 ตัว และสุกรจำนวน 30 ตัว

ภาพที่ 6 การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำนา

ภาพที่ 7 การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ปศุสัตว์

6. การประกอบอาชีพด้านพาณิชย์

บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 มี ร้านค้าต่าง ๆ จำนวน 4 แห่ง ดังนี้

ภาพที่ 8 ร้านค้า นางจันทะพร แสงแก้ว บ้านเลขที่ 15 หมู่ 7

ภาพที่ 9 ร้านค้า นางมาลินี บุญรอด บ้านเลขที่ 18 หมู่ 7

ภาพที่ 10 ร้านค้า นางลำพร วงศ์ศรีชา บ้านเลขที่ 90 หมู่ 7

ภาพที่ 11 ร้านค้า นางแหลมราช นิยม บ้านเลขที่ 51 หมู่ 7

7. สภาพภูมิประเทศและสังคมพืช

สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูง

- ทิศเหนือติดกับบ้านหนองหอยน้อย หมู่ที่ 1
- ทิศใต้ติดกับตำบลพิมาน
- ทิศตะวันออกติดบ้านนาคู่กลาง หมู่ที่ 2
- ทิศตะวันตกติดบ้านหนองหอยน้อย หมู่ที่ 1

สังคมพืช พืชที่พบกระจายโดยทั่วไป มีมะม่วง ไม้กระถิน อ้อย ยางพารา สะเดา ไม้ประดู่ ไม้คุณทีก ไม้จามจรี

8. ลักษณะดิน

กลุ่มดินชุดที่ 37 ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมาก ที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตฤตุนำเน็ด ดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

9. แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำชลประทาน

- หนองม่วง พิกัดทางภูมิศาสตร์ ละติจูด 16.974035 ลองจิจูด 104.566512 โดยมีขนาดความกว้าง 0.25 กิโลเมตร ความยาว 0.30 กิโลเมตร และมีน้ำตลอดทั้งปี

ภาพที่ 12 หนองม่วง

- หนองกอก พิกัดทางภูมิศาสตร์ ละติจูด 16.963293 ลองจิจูด 104.531238 โดยมีขนาดความกว้าง 0.54 กิโลเมตร ความยาว 0.78 กิโลเมตร และมีน้ำตลอดทั้งปี

ภาพที่ 13 หนองกอก

- หนองขอนก้านเหลืองใหญ่ พิกัดทางภูมิศาสตร์ ละติจูด 16.970808 ลองจิจูด 104.536143 โดยมีขนาด ความกว้าง 0.57 กิโลเมตร ความยาว 0.49 กิโลเมตร และมีน้ำตลอดทั้งปี

ภาพที่ 14 หนองขอนก้านเหลืองใหญ่

- สระน้ำพระทัยในหลวง พิกัดทางภูมิศาสตร์ ละติจูด 16.5820198 ลองจิจูด 104.3140182 ขนาด ความกว้าง 0.16 กิโลเมตร ความยาว 0.25 กิโลเมตร และมีน้ำตลอดทั้งปี

ภาพที่ 15 สระน้ำพระทัยในหลวง

- ประตูระบายน้ำบ้านนาคู พิกัดทางภูมิศาสตร์ ละติจูด 16.5742961 ลองจิจูด 104.3131958 ขนาดความกว้าง 0.04 กิโลเมตร ความยาว 0.25 กิโลเมตร โดยมีน้ำตลอดทั้งปี เป็นโครงการหนึ่งของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำก่ำ ตามพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร-นครพนม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงมีพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำก่ำ เพื่อช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรจากน้ำท่วมในฤดูฝน และขาดแคลนน้ำทำการเกษตรในฤดูแล้ง

ภาพที่ 16 ประตูระบายน้ำบ้านนาคู

10. ปริมาณและคุณภาพน้ำ

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 300 – 400 มิลลิเมตรต่อปี โดยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุด 400 มิลลิเมตร ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุด 200 มิลลิเมตร ในช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งน้ำจะแห้งช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม และอาจมีน้ำท่วมในช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม ซึ่งเป็นน้ำสะอาดไม่มีปัญหาการปนเปื้อน

11. อุณหภูมิ

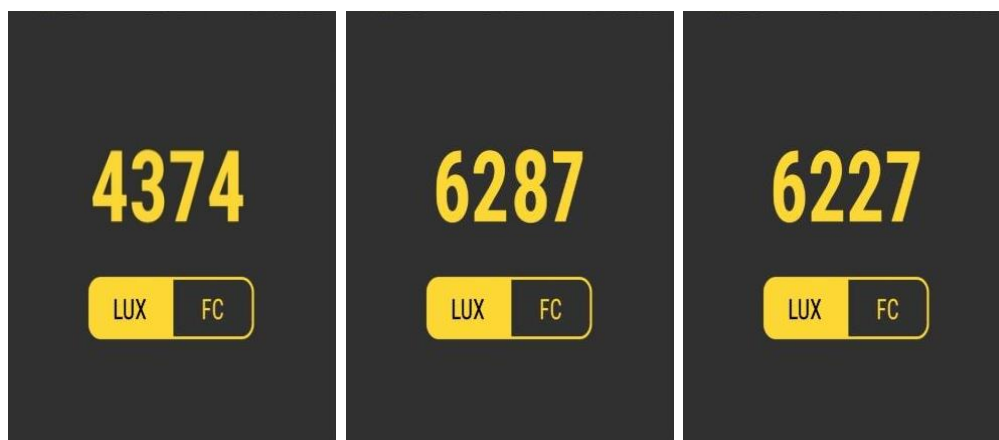
อุณหภูมิของบ้านนาคูได้ หมู่ที่ 7 ช่วงเช้าประมาณ 29 องศาเซลเซียส ช่วงเที่ยง 37 องศาเซลเซียส ช่วงเย็น 36 องศาเซลเซียส ซึ่งอุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ 38 องศาเซลเซียส และต่ำสุด 27 องศาเซลเซียส ณ พื้นที่เก็บโดยรวมต่อวัน

ภาพที่ 17 แสดงอุณหภูมิ

12. ความเข้มแสง

ความเข้มแสงช่วงเช้า 4374 ลักซ์ ช่วงเที่ยงอยู่ที่ 6287 ลักซ์ และช่วงเย็น 6227 ลักซ์

ภาพที่ 18 แสดงความเข้มของแสง

ข้อมูลประวัติหมู่บ้าน

บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม แยกออกมาจากบ้านนาคูกลาง หมู่ที่ 2 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เมื่อ พ.ศ. 2517 ดังนั้นกำนันตำบลนาคูในขณะนั้น คือ นายสง่า วงศ์ศรีชา จึงได้ประกาศให้ราษฎรบ้านนาคูใต้ทราบโดยทั่วกัน และได้มีการเลือกผู้นำหมู่บ้านฝ่ายปกครอง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ มาปกครองหมู่บ้าน นายสง่า วงศ์ศรีชา จึงประกาศให้เลือกผู้ใหญ่บ้านของราษฎรบ้านนาคูใต้ ขึ้นใน พ.ศ. 2517

- คนที่ 1 นายผ่าน วงศ์คำจันทร์ เป็นผู้ใหญ่บ้านฝ่ายการปกครองดำรงตำแหน่งยาวนานจนครบวาระ
- คนที่ 2 นายถวิล หาญมนตรี เป็นผู้ใหญ่บ้านฝ่ายการปกครองดำรงตำแหน่งยาวนานจนครบวาระ
- คนที่ 3 นายล้วน สิมะลี เป็นผู้ใหญ่บ้านฝ่ายการปกครองดำรงตำแหน่งยาวนานจนครบวาระ
- คนที่ 4 นายวาง วงศ์คำจันทร์ เป็นผู้ใหญ่บ้านจำนวน 12 ปี จึงลาออกมาทำธุรกิจส่วนตัว
- คนที่ 5 นายใจ บริสุทธิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นคนปัจจุบัน

บ้านนาคูใต้มีผู้ทรงคุณวุฒิ คนแรกคือ นายสมภพ หาญมนตรี ในปี พ.ศ.2517 ต่อมาได้มีการเลือกตั้ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. นายอ่อน ฟ้าหิม เป็น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในปี พ.ศ.2516
2. นายยาม วงศ์ศรีชา เป็น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในปี พ.ศ.2516 - พ.ศ.2520
3. นายอ่อน ฟ้าหิม เป็น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมัยที่ 2
4. นายยาม วงศ์ศรีชา เป็น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมัยที่ 2 จนครบวาระ
5. นายวาง วงศ์คำจันทร์ พ.ศ.2524
6. นายวิสมา วงศ์ศรีชา พ.ศ.2528
7. นายใจ บริสุทธิ์ พ.ศ.2532

ในปี พ.ศ. 2560 นายใจ บริสุทธิ์ ได้ลงเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านของราษฎรบ้านนาคูใต้ เนื่องจากมีการประกาศรับสมัครผู้ใหญ่บ้าน บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ในวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2560 เมื่อหมดเขตรับสมัครเลือกตั้ง มีผู้ลงสมัครเพียงคนเดียว คือ นายใจ บริสุทธิ์ จึงทำให้ได้รับตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตั้งแต่วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2560 มาจนถึงปัจจุบัน

ผู้ให้ข้อมูล คือ นายวิจิตร สิมะลี อายุ 80 ปี เป็นข้าราชการบำนาญ อยู่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

วิถีชีวิตรายบุคคล

นางบุญโชค บริสุทธิ์ อายุ 60 ปี ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร อาศัยอยู่ที่ บ้านเลขที่ 37 หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม หลังจากช่วงทำนานางบุญโชคจะทอเสื่อเป็นอาชีพเสริม ซึ่งเป็นอาชีพที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง นอกจากการทำนาและทอเสื่อก็ก้จะเข้าร่วม กิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันพระ ณ วัดฟ้าขึ้นสุวรรณตุมภา ร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้าน รวมทั้งร่วมกิจกรรมฮีตสิบสองคองสิบสี่ รวมถึงเข้าร่วมประเพณีและวัฒนธรรมในหมู่บ้านและชุมชนอยู่เป็นประจำ

ภาพที่ 19 อาชีพเสริม ทอเสื่อ ของ นางบุญโชค บริสุทธิ์

นางอาจ วงค์คำจันทร์ อายุ 69 ปี อาศัยอยู่ที่ บ้านเลขที่ 138 หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรปลูกข้าว ทำนา ซึ่งนอกจากทำนาแล้ว ยังหาเลี้ยงชีพด้วยการจักสาน โดยนำต้นกกมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น หมวก กระติบข้าว เสื่อ พวงกุญแจ กระเป๋าที่มีหลากหลายรูปทรง อีกทั้งยังเป็นพุทธศานิกชนที่หมั่นเข้าวัดทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพุทธศาสนาอยู่เป็นประจำ และยังเป็นนักกิจกรรมที่คอยเข้าร่วมประชุม ประชาคมหมู่บ้านทุกเดือน เพื่อออกความคิดเห็นในการกันร่วมพัฒนาหมู่บ้าน งานประเพณีและวัฒนธรรมในหมู่บ้าน เช่น ประเพณีบุญผะเหวด ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง

ภาพที่ 20 ผลิตภัณฑ์สานกกของนางอาจ วงค์คำจันทร์

วิถีชีวิตหมู่บ้าน

วิถีชีวิตของบ้านนาคูไต้หมู่ที่ 7 ตลอดทั้งปีจะมีงานบุญ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นทั้งปี ซึ่งชาวบ้านยังคงสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบมา ดังนี้ เดือนมกราคม บุญข้าวกำ่า พิธีเหยา เดือนกุมภาพันธ์ บุญคุณลาน เดือนมีนาคม บุญข้าวจี เดือนเมษายน บุญพระเวส เดือนพฤษภาคม บุญสร่งน้ำพระ เดือนมิถุนายน บุญบั้งไฟ เดือนกรกฎาคม บุญข้าฮะ (ฮิต-คอง) เดือนสิงหาคม บุญเข้าพรรษา เดือนกันยายน บุญข้าวประดับดิน เดือนตุลาคม บุญข้าวสาก เดือนพฤศจิกายน บุญออกพรรษา เดือนธันวาคม บุญกฐิน

ประเพณีลอยกระทง

บุญออกพรรษา

บุญพระเวส (บุญผะเหวด)

บุญสร่งน้ำพระ

พิธีเหยา (หมอเหยา)

ภาพที่ 21 แสดงวิถีชีวิตหมู่บ้านและชุมชน

การสำรวจและการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ 2565 พบพืช 4 ชนิด คือ หมากเฒ่า (มะเฒ่า) หมากหุ้ง (มะละกอ) หมากมี (ขนุน) และ ผักหวาน

- ชื่อชนิดพืช หมากเฒ่า (มะเฒ่า)
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Antidesma bunius* (L.) Spreng. วงศ์ PHYLLANTHACEAE
รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-029/1
ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เป็นไม้ต้นใบเดี่ยว สีเขียวเป็นมัน โคนใบเรียว ดอกออกเป็นช่อตามซอกใบและปลายกิ่ง ผลกลมออกรวมกันเป็นพวง ผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อสุกเป็นสีแดง สุกเต็มที่เป็นสีดำ
บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 132 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.586659 ลองจิจูด (Longitude) 104.3215122

อายุประมาณ 25 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.95 เมตร ความสูง 10 เมตร

สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ผลสุกสามารถนำมารับประทานได้ แปรรูปเป็น น้ำผลไม้ ไวน์ แยม

ยารักษาโรค ใช้กับคน ผลสุกช่วยแก้เลือดออกตามไรฟัน

ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผลและพืชเครื่องดื่ม

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นางสาวจินดา วงศ์ศรีชา อายุ 42 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 132 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางสาวจินดา วงศ์ศรีชา อายุ 42 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 132 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

ด้านหน้าใบ

ด้านหลังใบ

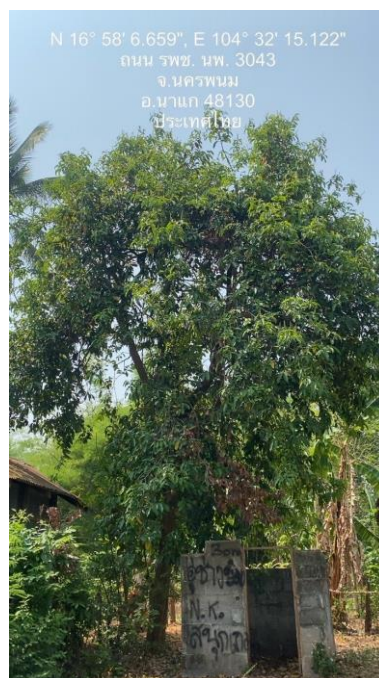
ดอก

ลำต้น

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

2. ชื่อชนิดพืช หมากเฒ่า (มะเฒ่า)
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Antidesma bunius* (L.) Spreng. วงศ์ PHYLLANTHACEAE
 รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-029/2
 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เป็นไม้ต้นใบเดี่ยว สีเขียวเป็นมัน โคนใบเรียว ดอกออกเป็นช่อตามซอกใบและปลายกิ่ง ผลกลมออกรวมกันเป็นพวง ผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อสุกเป็นสีแดง สุกเต็มที่เปลี่ยนสีดำ

บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 128 หมู่ที่ 7 ต.นาคู่อ.นาแก จ.นครพนม
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.969467 ลองจิจูด (Longitude) 104.540117

อายุประมาณ 2 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.35 เมตร ความสูง 5 เมตร

สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ผลสุกสามารถนำมารับประทานได้ แปรรูปเป็น น้ำผลไม้ ไวน์ แยม

ยารักษาโรค ใช้กับคน ผลสุกช่วยแก้เลือดออกตามไรฟัน

ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผลและพืชเครื่องดื่ม

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นางจินตามณี คำคนชื่อ อายุ 53 ปี อาชีพ เย็บผ้า

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 128 หมู่ที่ 7 ต.นาคู่อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางจินตามณี คำคนชื่อ อายุ 53 ปี อาชีพ เย็บผ้า

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 128 หมู่ที่ 7 ต.นาคู่อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

ด้านหน้าใบ

ด้านหลังใบ

ดอก

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

ภาพที่ 23 หมากเฒ่า (มะเฒ่า) รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-029/2

3. ชื่อชนิดพืช หมากเฒ่า (มะเฒ่า)
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Antidesma bunius* (L.) Spreng. วงศ์ PHyllanthaceae
รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-029/3
ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เป็นไม้ต้นใบเดี่ยว สีเขียวเป็นมัน โคนใบเรียว ดอกออกเป็นช่อตามซอกใบ และปลายกิ่ง ผลกลมออกรวมกันเป็นพวง ผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อสุกเป็นสีแดง สุกเต็มที่เปลี่ยนสีดำ

บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 197 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.582051 ลองจิจูด (Longitude) 104.323658

อายุประมาณ 5 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.50 เมตร ความสูง 3 เมตร

สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ผลสุกสามารถนำมารับประทานได้ แปรรูปเป็น น้ำผลไม้ ไวน์ แยม

ยารักษาโรค ใช้กับคน ผลสุกช่วยแก้เลือดออกตามไรฟัน

ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผลและพืชเครื่องตี

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นายวาง วงศ์ศรีชา อายุ 65 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 197 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

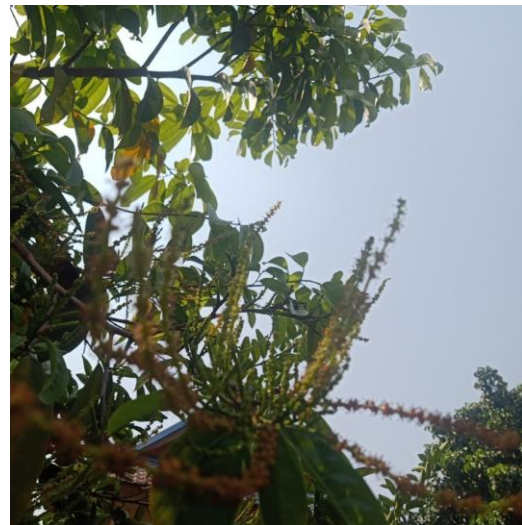
ชื่อ-สกุล นายวาง วงศ์ศรีชา อายุ 65 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 197 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

ใบ

ดอก

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

ภาพที่ 24 หมากเฒ่า (มะเฒ่า) รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-029/3

4. ชื่อชนิดพืช หมากหุ่ง (มะละกอ)
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Carica papaya* L. วงศ์ CARICACEAE
 รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-006/21
 ลักษณะวิสัย ไม้ล้มลุก

ลักษณะเด่นของพืช ไม้ล้มลุก เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาลออกขาว ลำต้นตรง ใบรูปฝ่ามือ ดอก
 แยกเพศอยู่คนละต้น ผลสดสีเขียวเข้ม พอสุกเปลี่ยนเป็นสีส้ม

บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 134 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.969555 ลองจิจูด (Longitude) 104.539249

อายุประมาณ 2 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.30 เมตร ความสูง 2 เมตร

สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ผลสุก รับประทานเป็นผลไม้ ผลดิบ ทำเป็นอาหาร เช่น ส้มตำ

ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผล

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นายร่วม หาญมนตรี อายุ 47 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 134 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นายร่วม หาญมนตรี อายุ 47 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 134 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

ใบ

ผล

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

ภาพที่ 25 หมากหุ้ง (มะละกอ) รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-006/21

5. ชื่อชนิดพืช หมากหุง (มะละกอ)
 ชื่อวิทยาศาสตร์ Carica papaya L. วงศ์ CARICACEAE
 รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-006/22
 ลักษณะวิสัย ไม้ล้มลุก

ลักษณะเด่นของพืช ไม้ล้มลุก เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาลออกขาว ลำต้นตรง ใบรูปฝ่ามือ ดอก
 แยกเพศอยู่คนละต้น ผลสดสีเขียวเข้ม พอสุกเปลี่ยนเป็นสีส้ม

บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.969265 ลองจิจูด (Longitude) 104.539004

อายุประมาณ 5 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.20 เมตร ความสูง 2 เมตร

สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ผลสุก รับประทานเป็นผลไม้ ผลดิบ ทำเป็นอาหาร เช่น ส้มตำ

ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผล

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นางสำเร็จ วงศ์ศรีชา อายุ 70 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางสำเร็จ วงศ์ศรีชา อายุ 70 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

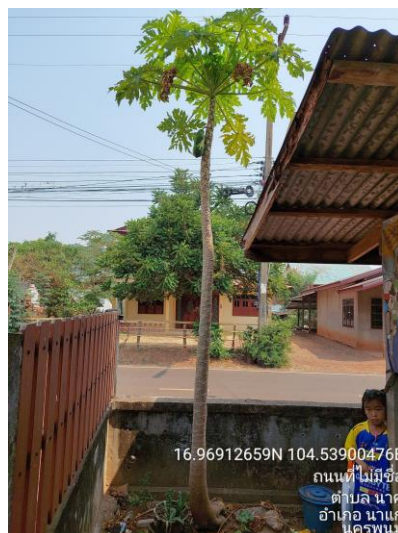
ใบ

ผล

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

ภาพที่ 26 แสดงพืชในท้องถิ่น หมากหุ้ง (มะละกอ) รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-006/22

6. ชื่อชนิดพืช หมากหุง (มะละกอ)
 ชื่อวิทยาศาสตร์ Carica papaya L. วงศ์ CARICACEAE
 รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-006/23
 ลักษณะวิสัย ไม้ล้มลุก

ลักษณะเด่นของพืช ไม้ล้มลุก เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาลออกขาว ลำต้นตรง ใบรูปฝ่ามือ ดอก
 แยกเพศอยู่คนละต้น ผลสดสีเขียวเข้ม พอสุกเปลี่ยนเป็นสีส้ม

บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 192 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.969146 ลองจิจูด (Longitude) 104.5386832

อายุประมาณ 3 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.20 เมตร ความสูง 4 เมตร

สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ผลสุก รับประทานเป็นผลไม้ ผลดิบ ทำเป็นอาหาร เช่น ส้มตำ

ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผล

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นางสมคิด วงศ์ศรีชา อายุ 57 ปี อาชีพ รับจ้าง

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 192 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางสมคิด วงศ์ศรีชา อายุ 57 ปี อาชีพ รับจ้าง

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 192 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

ใบ

ดอก

ผล

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

ภาพที่ 27 หมากหุ้ง (มะละกอ) รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-006/23

7. ชื่อชนิดพืช หมากหุง (มะละกอ)
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Carica papaya* L. วงศ์ CARICACEAE
 รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-006/24
 ลักษณะวิสัย ไม้ล้มลุก

ลักษณะเด่นของพืช ไม้ล้มลุก เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาลออกขาว ลำต้นตรง ใบรูปฝ่ามือ ดอก
 แยกเพศอยู่คนละต้น ผลสดสีเขียวเข้ม พอสุกเปลี่ยนเป็นสีส้ม

บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 181 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.581149 ลองจิจูด (Longitude) 104.3214748

อายุประมาณ 3 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.15 เมตร ความสูง 4 เมตร

สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ผลสุก รับประทานเป็นผลไม้ ผลดิบ ทำเป็นอาหาร เช่น ส้มตำ

ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผล

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นายบุญธรรม วงศ์จำปา อายุ 56 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 181 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นายบุญธรรม วงศ์จำปา อายุ 56 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 181 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

ด้านหน้าใบ

ด้านหลังใบ

ดอก

ผล

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

ภาพที่ 28 หมากหุ้ง (มะละกอ) รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-006/24

8. ชื่อชนิดพืช หนามมี (ขนุน)
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Artocarpus heterophyllus* Lam. วงศ์ MORACEAE
 รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-103/3
 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น
 ลักษณะเด่นของพืช ไม้ต้นขนาดใหญ่ ใบสีเขียว ทรงรี ดอกออกเป็นช่อกระจุกแน่น มีดอกเล็ก ๆ อัดกัน ผลทรงกลมหรือรี สีเขียวอมเหลืองขนาดใหญ่ มีหนามสั้นๆ
 บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)
 ละติจูด (Latitude) 16.969249 ลองจิจูด (Longitude) 104.538036
 อายุประมาณ 4 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.34 เมตร ความสูง 5 เมตร
 สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น
 การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น
 อาหาร ผลสุก รับประทานเป็นผลไม้ ผลดิบ ทำเป็นอาหาร เช่น แกงขนุน
 ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผล
 เจ้าของพืช
 ชื่อ-สกุล นายนิเวส พลหาญ อายุ 50 ปี อาชีพ รับจ้าง
 ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 ผู้ให้ข้อมูล
 ชื่อ-สกุล นายนิเวส พลหาญ อายุ 50 ปี อาชีพ รับจ้าง
 ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

ใบด้านหน้า

ใบด้านหลัง

ผล

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

ภาพที่ 29 ทหากมี (ขนุน) รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-103/3

9. ชื่อชนิดพืช หนามมี (ขนุน)
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Artocarpus heterophyllus* Lam. วงศ์ MORACEAE
 รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-103/4
 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น
 ลักษณะเด่นของพืช ไม้ต้นขนาดใหญ่ ใบสีเขียว ทรงรี ดอกออกเป็นช่อกระจุกแน่น มีดอกเล็ก ๆ อัดกัน ผลทรงกลมหรือรี สีเขียวอมเหลืองขนาดใหญ่ มีหนามสั้นๆ
 บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)
 ละติจูด (Latitude) 16.969695 ลองจิจูด (Longitude) 104.540408
 อายุประมาณ 5 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.30 เมตร ความสูง 7 เมตร
 สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น
 การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น
 อาหาร ผลสุกรับประทานเป็นผลไม้ ผลดิบ ทำเป็นอาหาร เช่น แกงขนุน
 ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผล
 เจ้าของพืช
 ชื่อ-สกุล นางมณีจันทร์ วงศ์ศรีชา อายุ 54 ปี อาชีพ เกษตรกร
 ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 ผู้ให้ข้อมูล
 ชื่อ-สกุล นางมณีจันทร์ วงศ์ศรีชา อายุ 54 ปี อาชีพ เกษตรกร
 ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

ด้านหน้าใบ

ด้านหลังใบ

ผล

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

ภาพที่ 30 หมากมี (ขนุน) รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-103/4

10. ชื่อชนิดพืช ผักหวาน
 ชื่อวิทยาศาสตร์ Melientha suavis Pierre S. วงศ์ OPILIACEAE
 รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-035/4
 ลักษณะวิสัย ไม้พุ่ม

ลักษณะเด่นของพืช เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง เปลือกต้นขรุขระสีน้ำตาล กิ่งอ่อนสีเขียวเข้ม ใบเดี่ยวเรียงสลับ

บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.969468 ลองจิจูด (Longitude) 104.539353

อายุประมาณ 1 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.10 เมตร ความสูง 1 เมตร

สถานภาพ พืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร ใบอ่อนนำมาประกอบอาหาร เช่น แกงผักหวาน

ความสำคัญของพืช เป็นพืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นางมาลินี บุญรอด อายุ 51 ปี อาชีพ ค้าขาย

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางมาลินี บุญรอด อายุ 51 ปี อาชีพ ค้าขาย

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพประกอบ

ใบ

ลำต้น

ลักษณะวิสัย

ภาพที่ 31 ผักหวาน รหัสพรรณไม้ 8-6480705-07-035/4

การสำรวจสัตว์และเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ 2565 พบสัตว์ 4 ชนิด คือ กระจรอก วัว สุนัข และหนอนแมลงวันลาย

- ชื่อชนิดสัตว์ กระจรอก
ชื่อวิทยาศาสตร์ Callosciurus erythraeus
รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-07-007/1
ประเภทของสัตว์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 7 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)
ละติจูด (Latitude) 16.969200 ลองจิจูด (Longitude) 104.540033
อายุประมาณ 1 ปี เพศ ผู้ จำนวน 1 ตัว
ประวัติ/ที่มา เามาจากหนองคาย
ลักษณะเด่น ลำตัวเล็ก มีขนปกคลุมทั่วร่างกาย หางเป็นพวงฟู
ประโยชน์ของสัตว์ นันทนาการทางจิตใจ
ความสำคัญของสัตว์ สัตว์เพื่อนันทนาการและด้านจิตใจ

เจ้าของสัตว์

ชื่อ-สกุล นางสาวนุชนาถ วงศ์คำจันทร์ อายุ 74 ปี อาชีพ รับจ้าง

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 7 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางสาวนุชนาถ วงศ์คำจันทร์ อายุ 74 ปี อาชีพ รับจ้าง

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 7 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพที่ 32 กระจรอก รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-07-007/1

2. ชื่อชนิดสัตว์ วัว
 ชื่อวิทยาศาสตร์ Bos tauous
 รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-07-008/1
 ประเภทของสัตว์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
 บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)
 ละติจูด (Latitude) 16.969407 ลองจิจูด (Longitude) 104.535808
 อายุประมาณ 2.5 ปี เพศเมีย จำนวน 1 ตัว
 ประวัติ/ที่มา ซื้อมาจากฟาร์ม
 ลักษณะเด่น ตัวสีขาว หูใหญ่ หน้าสั้นน้ำตาล
 ประโยชน์ของสัตว์ มูลวัวใช้ทำปุ๋ย
 ความสำคัญของสัตว์ สัตว์เพื่อนันทนาการและด้านจิตใจ

เจ้าของสัตว์

ชื่อ-สกุล นางมาลี ตาริชัย อายุ 57 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางมาลี ตาริชัย อายุ 57 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพที่ 33 วัว รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-07-008/1

3. ชื่อชนิดสัตว์ สุนัข
 ชื่อวิทยาศาสตร์ Canis familiaris
 รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-07-007/5
 ประเภทของสัตว์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
 บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 152 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)
 ละติจูด (Latitude) 16.5934196 ลองจิจูด (Longitude) 104.335021
 อายุประมาณ 3.5 ปี เพศ ผู้ จำนวน 1 ตัว
 ประวัติ/ที่มา เพื่อนบ้านให้มา
 ลักษณะเด่น ตัวสีน้ำตาล ขนสั้นเตียน มี 4 ขา
 ประโยชน์ของสัตว์ ฝ้าบ้าน
 ความสำคัญของสัตว์ สัตว์เพื่อนันทนาการและด้านจิตใจ

เจ้าของสัตว์

ชื่อ-สกุล นางอัมพวัน วงศ์ศรีชา อายุ 64 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 152 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางอัมพวัน วงศ์ศรีชา อายุ 64 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 152 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

ภาพที่ 34 สุนัข รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-07-002/5

4. ชื่อชนิดสัตว์ แมลงวันลาย
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hermetia illucens* L.
 รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-07-010/1-10
 ประเภทของสัตว์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
 บริเวณที่พบ บ้านนาคูใต้ บ้านเลขที่ 88 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม
 พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)
 ละติจูด (Latitude) 16.967778 ลองจิจูด (Longitude) 104.531664
 อายุประมาณ 3.5 ปี เพศ ผู้และเมีย จำนวน 10 ตัว
 ประวัติ/ที่มา ได้รับหนอนแมลงวันลายมาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต

จังหวัดสกลนคร

ลักษณะเด่น ลำตัวสีดำ คล้ายตัวต่อ ปีกมีสีน้ำตาลเงินเมื่อสะท้อนแสง มี 6 ขา เพศเมียมี
 ปลายท้องใหญ่ยาวเรียวยาวสีดำ เพศผู้ปลายท้องยาวเรียวยาวและมีรอยเว้าลึกลงไป

ประโยชน์ของสัตว์ หนอนแมลงวันลาย ซึ่งเป็นตัวอ่อนของแมลงวันลายช่วยกำจัดขยะ
 อินทรีย์ และสามารถนำหนอนช่วงเต็มวัยไปเป็นอาหารสัตว์ได้

ความสำคัญของสัตว์ สัตว์เพื่อเศรษฐกิจและสัตว์เพื่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นายพนัส กลางประพันธ์ อายุ 50 ปี อาชีพ พนักงานจ้าง

ชื่อหมู่บ้าน บ้านนาคูใต้ ที่อยู่บ้านเลขที่ 88 หมู่ที่ 7 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

เพศผู้

เพศเมีย

ภาพที่ 35 แมลงวันลาย รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-07-007/1-10

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา

การสำรวจและรวบรวมฐานทรัพยากรท้องถิ่น เป็นการศึกษาที่มุ่งค้นคว้าสภาพความเป็นวิถีชุมชนสภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น และกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาของชาวบ้าน มีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้ เพื่อศึกษาและรวบรวมฐานทรัพยากรท้องถิ่น พร้อมจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่ม ผู้อาวุโส ประชาชนชาวบ้าน เจ้าของพืช เจ้าของสัตว์และชาวบ้านทุกคนที่สามารถให้ข้อมูลได้ โดยขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพื้นที่บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาใน 1 หมู่บ้าน ขอบเขตเนื้อหา 3 ด้าน คือ ความเป็นวิถีชุมชน และภูมิปัญญาชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ ใบงานทั้ง 9 ใบงานของการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งผลการรวบรวมและจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นบ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ ดำเนินการศึกษาและสรุปผลการสำรวจรายละเอียดดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นบ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ข้อมูลพื้นฐานบ้านนาคูใต้ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนา โดยมีประชากรทั้งหมด 505 คน แบ่งออกเป็นเพศชายจำนวน 245 คน เพศหญิงจำนวน 260 คน พื้นที่ทำนา 2,830 ไร่ มีร้านค้าในหมู่บ้าน จำนวน 4 แห่ง สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูง ทิศเหนือติดกับบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 ทิศใต้ติดกับตำบลพิมาน ทิศตะวันออกติดบ้านนาคูกลาง หมู่ที่ 2 ทิศตะวันตกติดบ้านหนองหอยน้อย หมู่ที่ 1 พืชที่พบกระจายโดยทั่วไป มีมะม่วง ไม้กระถิน อ้อย ยางพารา สะเดา ไม้ประดู่ ไม้คันทิก ไม้จามจุรี มีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นหนอง 3 แห่ง ชื่อ หนองม่วง หนองกอก หนองขอนแก่นเหลืองใหญ่ ซึ่งมีน้ำตลอดทั้งปี ลักษณะดิน กลุ่มดินชุดที่ 37 ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมาก ที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัสดุต้นกำเนิด ดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีปริมาณแสงเฉลี่ย 5,629 ลักซ์

ประวัติบ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 คือ แยกออกมาจากจากบ้านนาคูกลาง หมู่ที่ 2 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เมื่อ พ.ศ.2517 กำนันตำบลนาคู นายสง่า วงศ์ศรีชา จึงได้ประกาศให้ราษฎรบ้านนาคูใต้มีการเลือกผู้นำหมู่บ้านฝ่ายปกครองเช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำผู้ใหญ่มาปกครองหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันมีนายใจ บริสุทธิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านที่ปกครองหมู่บ้านนาคูใต้ ในแต่ละเดือนนั้นชาวบ้านนาคูใต้มีวิถีชีวิตดังนี้

1. เดือนมกราคม “บุญเข้ากรรม” เดือนอ้าย (เดือนเจียงหรือเดือนหนึ่ง) “ฮีดหนึ่งนั้น เียงเดือนเจียงเข้า กลายมาแถมท้าย ผุงหมู่สังฆเจ้าก็เตรียมเข้าอยู่กรรม มันหากกรรมเนียมนี้ถือมาตั้งแต่ก่อนอย่าได้ละห่างวันเซ็ญสี่ช่องแล่นนำ แท้แล้ว” บุญเข้ากรรมเป็นเดือนที่พระสงฆ์เข้ากรรม(ปริวาสกรรม) เพื่อให้พระสงฆ์ผู้ต้องอาบัติสังฆาติเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์ เป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตนและมุ่งประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยต่อไป ญาติโยมสาธุชนจะได้ร่วมตัวกันทำบุญถวายทานแด่ภิกษุสงฆ์ที่เข้าร่วมงานปริวาสกรรม

2. เดือนกุมภาพันธ์ “บุญคุณลานหรือบุญกองข้าว” เดือนยี่ (เดือนสอง) “เถิงฤดูเดือนยี่มาฮอดแล้ว ให้นิมนต์พระสงฆ์องค์เจ้ามาตั้งสวดมงคล เอาบุญคุณลาน เข้าป่าหาไม้เห็ดคั่ว อย่านำได้หลงลืมทิมฮืดเก่าคองเดิมเฮาเด้อ” ถึงเดือนยี่มาถึงให้นิมนต์พระสงฆ์เจริญพุทธมนต์ (สวดมงคล) ทำบุญคุณลานหรือบุญกองข้าวให้จัดหาไม้มาไว้ทำฟืนสำหรับใช้ในการหุงต้มประกอบอาหาร

3. เดือนมีนาคม “บุญข้าวจี” เดือนสาม “เดือนสามค้อย เจ้าหัวค้อยปั่นข้าวจี ข้าวจีบใส น้ำอ้อย จวนน้อยเซ็ดน้ำตา” มูลเหตุดั้งเดิมที่จะมีการทำบุญข้าวจีมีเรื่องเล่าว่าในกาลครั้งหนึ่ง นางปุลณทาสี ได้ทำขนมแป้งจีถวายแด่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอานนท์เถระ ครั้นถวายแล้วนางคิดว่าพระองค์คงไม่เสวยและอาจเอาทิ้งให้สุนัขหรือกากิน เพราะอาหารที่นางถวายไม่ประณีตน่ารับประทาน เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบภาวะจิตของนางปุลณทาสีจึงรับสั่งให้พระอานนท์ปูลาดอาสนะแล้วทรงประทับนั่งฉ้น ณ ที่นางถวายนั้นเป็นผลให้นางเกิดปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อนางได้ฟังพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงก็บรรลุโสดาปัตติผล ด้วยอานิสงส์ที่ถวายขนมแป้งจี ชาวอีสานทราบอานิสงส์ของการทานดังกล่าว จึงพากันทำข้าวจีถวายทานแด่พระสงฆ์สืบต่อมา

4. เดือนเมษายน “บุญแหวดหรือบุญพระเวสสันดร” เดือนสี่ มูลเหตุแห่งการทำมีกล่าวไว้ในหนังสือมาลัยหมิ่นมาลัยแสนว่า ครั้งหนึ่งพระมาลัยให้ไปไหว้พระธาตุเกษแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ได้พบและสนทนากับพระศรีอาริยมตตริยโพธิสัตว์ ผู้ซึ่งจะได้จุติกาลลงมาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต จึงสั่งความกับพระมาลัยว่า “หากใครต้องการจะพบและเกิดในสมัยพระศรีอาริย์ (พระเมตตริยสัมมาสัมพุทธเจ้า) ให้ทำแต่ความดี อย่าฆ่าพ่อตีแม่สมณะชีพรามณ์ ครูอาจารย์ อย่าทำร้ายพระพุทธเจ้า อย่ายุยงสงฆ์ ให้แตกกัน และต้องฟังเทศน์มหาชาติให้จบทุกกัณฑ์ในวันเดียว ท่านทั้งหลายจะได้เกิดร่วมและพบพระองค์”

5. เดือนพฤษภาคม “บุญสงกรานต์” เดือนห้า บุญมหาสงกรานต์หรือตรุษสงกรานต์ของภาคอีสานกำหนดขึ้นในเดือนห้า มี 3 วัน ตั้งแต่ 13 วันมหาสงกรานต์ 14 วันเนา 15 วันสุดท้ายเป็นวันเถลิงศก ชาวอีสานถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ โดยมีพิธีการทำบุญตักบาตร ตอนบ่ายก็จะทำน้ำอบน้ำหอมดอกไม้ธูปเทียนไปรวมกันที่วัดเพื่อทำพิธีสงฆ์น้ำพระ สงฆ์น้ำภิกษุสามเณร รดน้ำดำหัวคนเฒ่าคนแก่ มีการขนทรายเข้าวัดเพื่อสร้างเจดีย์ทราย ซึ่งการก่อเจดีย์จะได้บุญตามความเชื่อแล้วยังทำให้พื้นที่ตรงนั้นของวัดสูงขึ้นอีกด้วย

6. เดือนมิถุนายน “บุญบั้งไฟ” เดือนหก เป็นประเพณีหนึ่งของชาวล้านช้าง (ภาคอีสานของไทยและลาว) โดยมีตำนานมาจากนิทานพื้นบ้านของภาคอีสานเรื่องพระยาคันคากและเรื่องผาแดงนางไอ่ ซึ่งในนิทานพื้นบ้านดังกล่าวได้กล่าวถึงการทำบุญบั้งไฟขึ้นเพื่อเป็นการบูชาพระยาแถนหรือเทพวัสสกาลเทพบุตร ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่า พระยาแถนมีหน้าที่คอยดูแลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาลตามตำนานพญาแถน เทพผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ผู้ดลบันดาลให้ฝนตก เกิดไม่พอใจชาวโลกจึงบันดาลให้ฝนไม่ตกเลยตลอด 7 ปี 7 เดือน 7 วัน ครั้งนั้นพระโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นพญาคันคาก (คางคก) เป็นจอมทัพของชาวโลกต่อสู้กับพญาแถน พญาคันคากให้พญาปลวกก่อจอมปลวกขึ้นไปจนถึงสวรรค์ ให้พญามอดไม้ไปทำลายด้ามอาวุธของทหารและอาวุธพญาแถน และให้พญาผึ้ง ต่อ แตนไปต่ออาหารและพญาแถน ฝ่ายเทวดาพ่ายแพ้ พญาแถนจึงให้คำมั่นว่า หากมนุษย์ยังบั้งไฟขึ้นไปเดือนเมื่อไรจะรับบันดาลให้ฝนตกลงมาให้ทันทีและถ้ากบเขียดร้องก็ถือเป็นสัญญาณว่าฝนได้ตกลงถึงพื้นแล้ว การจัดงานในภาคเข้าจะมีการทำบุญตักบาตร ภาคบ้ายแห่และจุดบั้งไฟ

7. เดือนกรกฎาคม “บุญซำฮะ” เดือนเจ็ด มูลเหตุที่มีการทำบุญซำฮะ มีเรื่องเล่าว่า ครั้งพุทธกาลที่เมืองไพสาลีได้เกิดทุพภิกขภัยข้าวยากหมากแพง เพราะฝนแล้งและผู้คนตายเป็นอันมาก

เนื่องจากความอดอยากและเกิดอหิวาตกโรค บ้านเมืองจึงเต็มไปด้วยซากศพ ชาวเมืองจึงพากันไปอาราธนา พระพุทธเจ้าให้มาระงับเหตุเภทภัย พระพุทธเจ้าจึงเสด็จจากเมืองราชคฤห์พร้อมพระภิกษุ 500 รูป ไปยัง เมืองไพสาลี เมื่อพระองค์เสด็จไปถึงบังเกิดผลตกท่าใหญ่ น้ำท่วมพื้นดินขึ้นถึงหัวเข่าพัดเอาซากศพลอยไป ตามน้ำ พระองค์จึงให้พระอานนท์เรียนคาถา แล้วโปรดให้พระอานนท์ไปสวดมนต์ภายในกำแพงเมือง พร้อมกับนำบาตรน้ำมนต์ของพระองค์ไปประพรมจนทั่วเมือง วิธิดำเนินการ ชาวบ้านทั้งหมดบ้านพร้อมกันตั้ง ผามหรือปะรำขึ้นกลางหมู่บ้าน หรือที่ใดที่หนึ่งตามที่เห็นเหมาะสม มีต้นกล้วยผูกที่เสาปะรำทั้งสี่มุม เตรียมอาสนสงฆ์ กรวดทราย ซึ่งปรกติเอาไปจากบ้านของชาวบ้านทุกคน และหลักไม้ไผ่แปดหลักพร้อม เครื่องไทยทาน น้ำพระพุทธมนต์ ฝ้ายผูกแขนกะให้ครบทุกคนในหมู่บ้านนั้นและเทียนเวียนหัว (เทียนยาว ขนาดวัดรอบศีรษะ) บานละเล่ม แล้วนิมนต์พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ในตอนเย็น วันรุ่งขึ้นถวายอาหาร บิณฑบาตและเครื่องไทยทานแด่พระสงฆ์

8. เดือนสิงหาคม “บุญเข้าพรรษา” เดือนแปด มูลเหตุ ในสมัยพุทธกาล พระภิกษุที่ยังจาริก สอนธรรมไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็ฤดูฝน ฤดูหนาว หรือฤดูร้อน แต่ในฤดูฝนนั้นภิกษุ ได้เหยียบย่ำข้าวกล้าในนาของชาวบ้านเสียหาย สัตว์ตัวเล็กตัวน้อยต่าง ๆ ถูกเหยียบตายไปด้วย พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติให้ภิกษุต้องจำพรรษา 3 เดือน ในฤดูฝน โดยมีให้ไปค้างแรมที่อื่นใดนอกจากใน วัดของตน ถ้าภิกษุฝ่าฝืนถือว่า “ศีลขาดและต้องอาบัติทุกกฏ” เว้นแต่กรณีจำเป็นที่เรียกว่า “สัตตาทก รณียะ” เช่น บิดามารดาป่วย เป็นต้น แต่ต้องกลับมาภายใน 7 วัน พรรษาจึงจะไม่ขาด บุญเข้าพรรษา จะมีการทำบุญตักบาตร ถวายผ้าอาบน้ำฝน สงบ จีวรและเทียนพรรษา (อัฐบริขารและสังฆทาน) และมี ขบวนแห่เทียน ซึ่งตกแต่งสลักเทียนเป็นลวดลายเรื่องราวทางพุทธศาสนา

9. เดือนกันยายน “บุญข้าวประดับดิน” เดือนเก้า ความเป็นมาของประเพณีมีมาตั้งแต่สมัย พุทธกาล มีเรื่องเล่าไว้ในพระธรรมบทว่า ญาติของพระเจ้าพิมพิสารกษัตริย์ของที่จะถวายพระสงฆ์ เมื่อตายไป จึงไปเกิดในนรก พระเจ้าพิมพิสารถวายทานแด่พระพุทธเจ้าแล้วไม่ได้อุทิศให้ญาติที่ตายไป พอตกกลางคืน เหล่าญาติของพระเจ้าพิมพิสารที่ตายไป ปรากฏตัวเปล่งเสียงร้องนำกลับริเวณพระราชนิเวศ รุ่งเช้าพระ เจ้าพิมพิสารจึงได้รับไปทูลถามพระพุทธเจ้า พระองค์ได้บอกเหตุให้ทราบว่ายญาติที่ไปตกอยู่ในภูมินรก ต้องการได้รับส่วนกุศล จึงจัดให้มีการถวายทานและอุทิศส่วนกุศลให้แก่เปรตญาติทั้งหลาย จึงเป็นเหตุให้ เกิดการทำบุญข้าวประดับดินขึ้นมา เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ญาติที่ตายไปแล้ว และถือเป็นประเพณีที่ต้องทำ มาเป็นประจำไม่ใช่ว่าแค่เหล่าญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่บรรดาวิญญูณเร่รอนก็สามารถรับส่วนกุศลนั้นไปด้วย บุญข้าวประดับดินทำในวันแรมสิบสี่ค่ำ เดือนเก้า (เดือนเก้าดับ) เป็นการนำข้าวปลา อาหารคาวหวาน ผลไม้ หนาม พลุ บุหรี่ อย่างละเล็กละน้อย แล้วห่อด้วยใบตองทำเป็นห่อเล็กๆ นำไปวางตามโคน ต้นไม้ใหญ่หรือตามพื้นดินบริเวณรอบ ๆ กำแพงวัด เจดีย์หรือโบสถ์ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

10. เดือนตุลาคม “บุญข้าวสาก” (สลากภัต) เดือนสิบ มูลเหตุ บุตรภรรยาผู้หนึ่ง เมื่อพ่อ สิ้นชีวิตแล้ว แม้ก็หาภรรยาให้แต่ไม่มีบุตรด้วยกัน แม้จึงหาหญิงอื่นให้เป็นภรรยาอีก ต่อมาเมียน้อยมีลูก เมียหลวงอิจฉาจึงคิดฆ่าเมียน้อยและลูก ก่อนตายเมียน้อยคิดอาฆาตเมียหลวง ชาติด่อมมาทั้งสองเกิดเป็น สัตว์ชนิดต่าง ๆ และอาฆาตเข่นฆ่ากันเรื่อยมาจนชาติสุดท้าย ฝ่ายหนึ่งเกิดเป็นคนอีกฝ่ายหนึ่งเกิดเป็น ยักษ์ฉนิ ยักษ์ฉนิจองแวงได้มากินลูกของผู้เป็นคนถึงสองครั้ง พอเกิดลูกคนที่สามยักษ์ฉนิจะตามมากินอีก หญิงคนนั้นพร้อมลูกและสามี จึงหนีไปพึ่งพระพุทธเจ้า ณ เขตวันมหาวิหาร พระพุทธเจ้าได้เทศนาให้ทั้ง สองเลิกจองแวงกัน และโปรดให้ทางยักษ์ฉนิไปอยู่ตามหัวไร่ปลายนานางยักษ์ฉนิมีความรู้เกณฑ์เกี่ยวกับฝน และน้ำดี ชาวเมืองนับถือมากจึงได้นำอาหารไปส่งอย่างบริบูรณ์ นางยักษ์ฉนิจึงนำอาหารเหล่านั้นไปถวาย

เป็นสลากภัตแต่พระสงฆ์วันละแปดที่เป็นประจำ ชาวอีสานจึงถือเป็นประเพณีถวายสลากภัตหรือบุญข้าวสลากสืบต่อมาและมีการเปลี่ยนเรียกนางยักษ์นี้ว่า “ตาแฮก” จัดให้มีการทำบุญข้าวสลากในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10

11. เดือนพฤศจิกายน “บุญออกพรรษา” เดือนสิบเอ็ด วันออกพรรษาจะตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วันมหาปวารณา” คำว่า “ปวารณา” แปลว่า “อนุญาต” หรือ “ยอมให้” ในวันออกพรรษานี้พระสงฆ์จะประกอบสังฆกรรม เรียกว่า “มหาปวารณา” เป็นการเปิดโอกาสให้ภิกษุว่ากล่าวตักเตือนกันได้ เพราะในระหว่างเข้าพรรษาพระสงฆ์บางรูปอาจมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข การให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนได้ ทำให้ได้รู้ข้อบกพร่องของตน และยังเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยซึ่งกันและกันด้วย ส่วนของญาติโยมสาธุชนจะมีการทำบุญตักบาตร ถวายปราสาทผึ้งในภาคเช้า ตอนค่ำจะมีประเพณีไหลเรือไฟ เพื่อบูชารอยพระพุทธบาทที่ประทับไว้ริมแม่น้ำน่านมณฑล

12. เดือนธันวาคม “บุญกฐิน” เดือนสิบสอง การทอดกฐินเป็นกาลทาน (การให้ทานที่กำหนดระยะเวลา) ตามพระวินัยกำหนดกาลไว้ คือ ตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสใครจะทอดกฐิน ก็ให้ทอดได้ในระหว่างระยะเวลานี้ จะทอดก่อนหรือทอดหลังกำหนดนี้ ก็ไม่เป็นการทอดกฐิน แต่มีข้อยกเว้นพิเศษว่า ถ้าทายกผู้จะทอดกฐินนั้นมีกิจจำเป็น เช่น จะต้องไปนันทัพไม่สามารถจะอยู่ทอดกฐินตามกำหนดนั้นได้ จะทอดกฐินก่อนกำหนดดังกล่าวแล้วพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงอนุญาตให้ภิกษุรับไว้ก่อนได้ การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างต่ำห้ารูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ทั้งนั้นเป็นเอกฉันท์ให้เป็นผู้รับกฐินนั้น

อภิปรายผลการศึกษา

การจัดเก็บข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ครอบครักรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พืชที่หายาก และสัตว์บางชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ ในพื้นที่ ควรทำคู่มือขั้นตอนต่าง ๆ ไว้เพื่อเป็นการศึกษา ไม่ให้หายไปสามารถสืบทอดรุ่นต่อรุ่นได้ ต้องมีการรวบรวมปราชญ์ชาวบ้าน มีการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการตลาดและเพื่อรองรับการเป็นสินค้าจากชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรถ่ายทอดให้เยาวชนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่
3. จัดทำแหล่งเรียนรู้หรือทำคู่มือภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เพื่อศึกษาในพื้นที่ตำบลนาคู

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

1. ควรมีการจัดทำฐานเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ความรู้กับคนในชุมชนและนอกชุมชนได้ ศึกษาเรียนรู้อนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นต่อไป
2. ควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมให้กับนักเรียน นักศึกษาในพื้นที่ได้เข้ามาศึกษาแหล่งเรียนรู้ของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.). (2560). *คู่มือการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ : อพ.สธ.
- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.). (2564). *แผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่เจ็ด (1 ตุลาคม พ.ศ.2564 – 30 กันยายน พ.ศ. 2569)*. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- เต็ม สมิตินันท์. (2557). *ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทยฉบับแก้ไขเพิ่มเติม*. สำนักงานหอพรรณไม้. สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- นวรรตน์ ไตรรักษ์. (2549). *การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ประชาชน ตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาคผนวก

คำชี้แจง
ใบงานที่ 1 เรื่อง การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ชุมชน แขวง เพื่อให้ทราบข้อมูลทางด้านศาสนา ประชากร สถานศึกษา และการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดทักษะในการสอบถาม รวบรวมข้อมูลและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. ดินสอ
3. ยางลบ
4. ไท่ตัมที่มีมือถือ
- 5.

วิธีการ

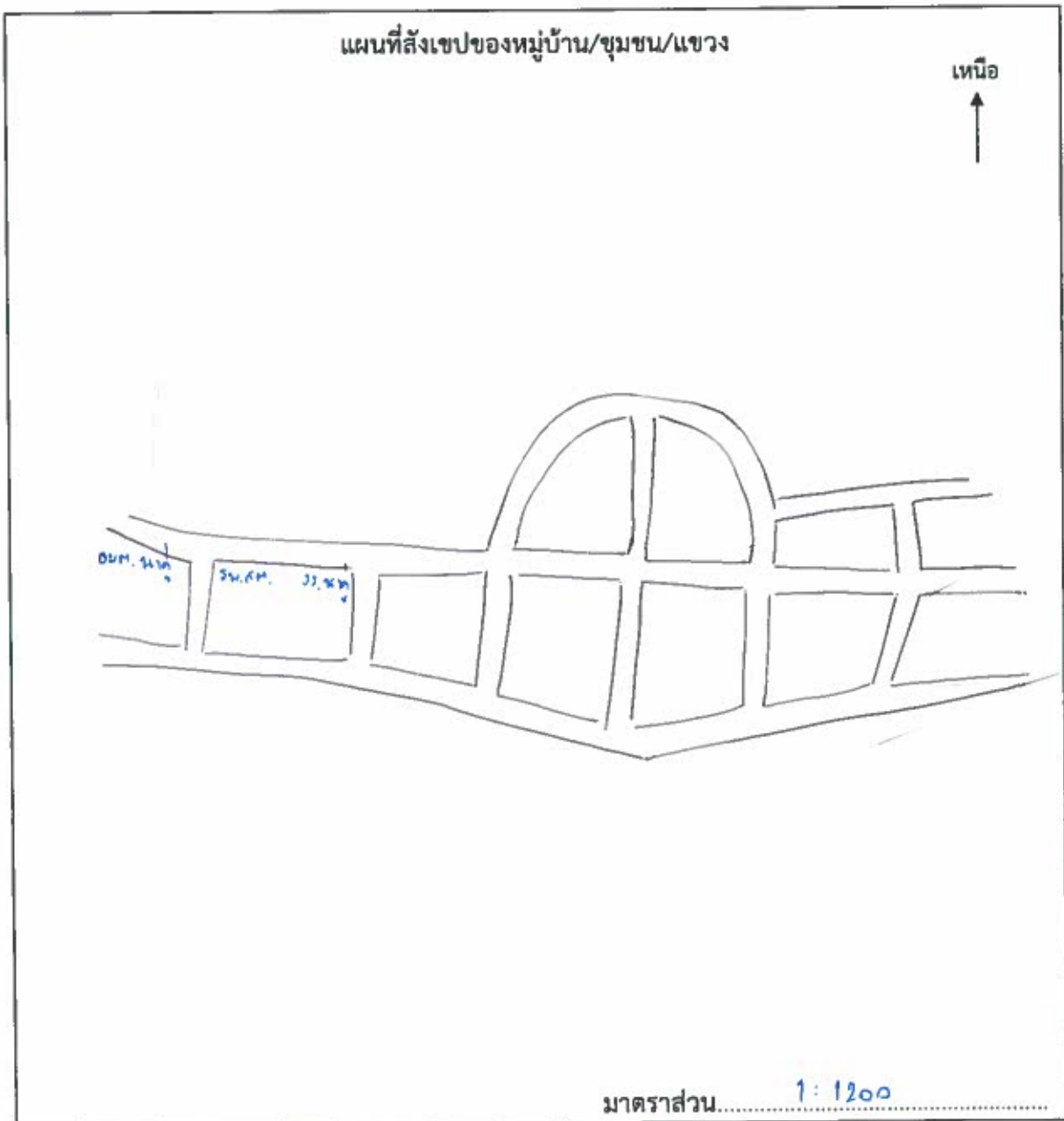
1. สอบถามข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น
2. ถ่ายภาพ
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
- 3.
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 1
เรื่อง การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

1. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง (ที่เป็นทางการ) บ้านนาคูใต้
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง (ที่ชาวบ้านเรียก) บ้านนาคู
2. ที่ตั้ง หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 7 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง นาคู อำเภอ/เขต นาแก จังหวัด นครพนม
เส้นทางหลวงหมายเลข - เส้นทางท้องถิ่น -
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง)
ละติจูด (Latitude) 16.968929 N ลองจิจูด (Longitude) 104.536165 E

3. ข้อมูลทางศาสนา

- พุทธ วัด.....แห่ง เจ้าอาวาส.....รูป พระภิกษุสงฆ์.....รูป
 อิสลาม มัสยิด.....แห่ง อิหม่าม.....รูป
 คริสต์ โบสถ์.....แห่ง บาทหลวง.....รูป
 อื่นๆ ระบุ.....

4. จำนวนประชากร

หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่..... ๗	จำนวน..... 194	ครัวเรือน	จำนวนพื้นที่..... 9,585	ไร่	
จำนวนประชากร..... 505	คน	ชาย..... 249	คน	หญิง..... 260	คน
0 - 14 ปี..... 59	คน	ชาย..... 31	คน	หญิง..... 28	คน
15 - 25 ปี..... 66	คน	ชาย..... 30	คน	หญิง..... 36	คน
26 - 49 ปี..... 194	คน	ชาย..... 103	คน	หญิง..... 91	คน
50 - 59 ปี..... 92	คน	ชาย..... 40	คน	หญิง..... 52	คน
60 ปี ขึ้นไป..... 94	คน	ชาย..... 41	คน	หญิง..... 53	คน

5. ข้อมูลสถานศึกษาที่เปิดให้บริการ

- ระดับก่อนประถมศึกษา..... 1แห่ง ระดับประถมศึกษา..... 1แห่ง
 ระดับมัธยมศึกษา..... 1แห่ง ระดับอนุปริญา..... -แห่ง
 ระดับปริญาตรี..... -แห่ง ระดับสูงกว่าปริญาตรี..... -แห่ง
 อื่นๆ..... -แห่ง

สถานศึกษา

- ชื่อสถานศึกษา..... ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาค
ชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้าสถานศึกษา..... นายอนันต์ นงษ์สุวรรณ
จำนวนครู..... ๗คน
จำนวนนักเรียน..... ๗๐คน นักเรียนชาย..... 39คน นักเรียนหญิง..... 31คน
- ชื่อสถานศึกษา..... โรงเรียนบ้านนาค
ชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้าสถานศึกษา..... นายปรีชา ศิริพงษ์
จำนวนครู..... 10คน
จำนวนนักเรียน..... 142คน นักเรียนชาย..... 70คน นักเรียนหญิง..... 72คน

หมายเหตุ : หากมีสถานศึกษามากกว่า 2 แห่ง สามารถเพิ่มข้อมูลของสถานศึกษาได้ตามจริง

6. ข้อมูลการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- เทศบาล
 เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร
 องค์การบริหารส่วนตำบล
 สำนักงานเขต
 อื่นๆ

ผู้บริหาร ชื่อ-สกุล นายพิม วัฒนกัน

ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

7. สถานพยาบาล

โรงพยาบาล..... - แห่ง

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล..... 1 แห่ง

อื่นๆ - แห่ง

8. สถานีตำรวจ..... - แห่ง

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา อบต. นาค

วัน เดือน ปี 25 ก.พ. 65

คำชี้แจง
ใบงานที่ 2 เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น เพื่อทราบข้อมูลการประกอบอาชีพ ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา กำหนดแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา ในด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบการประกอบอาชีพของบุคคลในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. ดินสอ
3. ยางลบ
4. โพรสันท์ นีโอ
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลการประกอบอาชีพของบุคคลในท้องถิ่น
2. ศึกษาค้นคว้า
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบการประกอบอาชีพของบุคคลในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
- 3.
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 2
เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

9.การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และด้านอุตสาหกรรม

9.1 ด้านเกษตรกรรม

พื้นที่ทำนา	๒๙๓๐	ไร่	-	งาน	-	ตารางวา	จำนวน	131	ครัวเรือน
พื้นที่ทำสวน	-	ไร่	-	งาน	-	ตารางวา	จำนวน	-	ครัวเรือน
1.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่
2.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่
3.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่
4.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่
5.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่
พื้นที่ทำไร่	-	ไร่	-	งาน	-	ตารางวา	จำนวน	-	ครัวเรือน
1.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่
2.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่
3.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่
4.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่
5.....	-		-		-		จำนวน	-	ไร่

ปศุสัตว์ จำนวนสัตว์ในพื้นที่โดยรวม (กรณีมากกว่า 5 ชนิดที่กำหนด สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

โค.....	5๖	ตัว	กระบือ.....	1๘	ตัว
สุกร.....	๖๐	ตัว	เป็ด.....	-	ตัว
ไก่.....	32๙	ตัว	อื่นๆ.....	-	ตัว

ประมง

ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่สาธารณะ	แห่ง	พื้นที่	ไร่	-	งาน	ตารางวา
ภาครัฐ	แห่ง	พื้นที่	ไร่	-	งาน	ตารางวา
ภาคเอกชน	แห่ง	พื้นที่	ไร่	-	งาน	ตารางวา
ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่เอกชน	แห่ง	พื้นที่	ไร่	-	งาน	ตารางวา
ภาครัฐ	แห่ง	พื้นที่	ไร่	-	งาน	ตารางวา
ภาคเอกชน	แห่ง	พื้นที่	ไร่	-	งาน	ตารางวา
ทำเทียบเรือ/สะพานปลา	แห่ง							
ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่สาธารณะ	ตัน/ปี							
ภาครัฐ	ตัน/ปี							
ภาคเอกชน	ตัน/ปี							
ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่เอกชน	ตัน/ปี							
ภาครัฐ	ตัน/ปี							
ภาคเอกชน	ตัน/ปี							
อื่นๆ.....	-								

9.2 ด้านอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่.....แห่ง

(มีคนงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไปหรือมีทรัพย์สินเกินกว่า 200 ล้านบาทขึ้นไป)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ (กรณีมากกว่า 5 ข้อ สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง.....แห่ง

(มีคนงาน 50-200 คนหรือมีทรัพย์สินตั้งแต่ 20-200 ล้านบาท)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ (กรณีมากกว่า 5 ข้อ สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก หรือครัวเรือน.....แห่ง

(มีคนงานไม่เกิน 50 คนหรือมีทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 20 ล้านบาท)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ (กรณีมากกว่า 5 ข้อ สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

10.การประกอบอาชีพด้านพาณิชย์

ธนาคาร.....แห่ง

สถานบริการน้ำมัน.....แห่ง

บริษัท.....แห่ง

ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า.....แห่ง

ห้างหุ้นส่วนจำกัด.....แห่ง

ตลาดสด.....แห่ง

ร้านค้าต่าง ๆ⁴.....แห่ง

โรงฆ่าสัตว์.....แห่ง

โรงสีข้าวแห่ง

อื่น ๆแห่ง

11.การประกอบอาชีพด้านสถานบริการ

โรงแรม.....แห่ง

ร้านอาหาร.....แห่ง

โรงภาพยนตร์.....แห่ง

สถานีขนส่ง.....แห่ง

อื่น ๆแห่ง

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา ¹อ.ม. นาค

วัน เดือน ปี 29 ก.พ 65

คำชี้แจง
ใบงานที่ 3 เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสภาพภูมิประเทศ ลักษณะดิน แหล่งน้ำ อุณหภูมิ ปริมาณแสง และตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของทรัพยากรกายภาพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรกายภาพในท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. ดินสอ
3. ขาวลบ
4. ไทแร่สำหรับมือถือ
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลด้านสภาพภูมิประเทศ ลักษณะดิน แหล่งน้ำในท้องถิ่น
2. ถ่ายภาพ
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรในท้องถิ่น
3. ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 3
เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

12. สภาพภูมิประเทศและสังคมพืช

สภาพภูมิประเทศ เป็นที่ราบสูง หินเหนียวติดกับบ้านน้ำบ่อ หมู่ที่ 6 หินที่ติดกับตำบลนิคม
ทิศตะวันออกติดกับบ้านน้ำคอกวาง หมู่ที่ 2 ทิศตะวันตกติดกับบ้านหนองหญ้าสูง หมู่ที่ 1

สังคมพืช พืชพื้นทั่วไป คือ มะม่วง กล้วย อ้อย หนาร้า ส.ค. ประดู่

13. ลักษณะดิน

ชนิดดิน กลุ่มดินซกที่ 37 เป็นกลุ่มดินร่วนเหนียว ที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปุ๋ยที่ร่วนดิน
เป็นกรดจัด มีการชะเซาะน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

14. แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำชลประทาน

14.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

ห้วย ชื่อ.....

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งห้วย)

ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....

ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร

มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

หนอง ชื่อ.....หนองม่วง

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งหนอง)

ละติจูด (Latitude) 16.974035..... ลองจิจูด (Longitude) 104.566512.....

ขนาด ความกว้าง...0.25...กิโลเมตร ความยาว...0.30...กิโลเมตร

มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

คลอง ชื่อ.....

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งคลอง)

ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....

ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร

มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

บึง ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งบึง)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

แม่น้ำ ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งแม่น้ำ)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

14.2 แหล่งน้ำชลประทาน

ฝาย ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งฝาย)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

คลองชลประทาน (คลองส่งน้ำ) ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งคลองชลประทาน)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

เขื่อน ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งเขื่อน)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

อ่างเก็บน้ำ ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งอ่างเก็บน้ำ)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

ฝายชะลอความชุ่มชื้น ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งฝายชะลอความชุ่มชื้น)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

15.ปริมาณและคุณภาพน้ำ

15.1 ปริมาณน้ำฝน

- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี.....300-400.....มิลลิเมตร
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุดต่อปี400.....มิลลิเมตร ช่วงเดือน กรกฎาคม- เดือน สิงหาคม
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุดต่อปี200.....มิลลิเมตร ช่วงเดือน เมษายน - เดือน พฤษภาคม

15.2 ปริมาณความต้องการใช้น้ำเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำที่มีในพื้นที่

- เพียงพตลอดปี
- น้ำแห้ง ในช่วงเดือน มีนาคม - เดือน พฤษภาคม
- น้ำท่วม ในช่วงเดือน กันยายน - เดือน ตุลาคม

15.3 คุณภาพของน้ำ

- ปนเปื้อนโลหะหนัก
- ปนเปื้อนจุลินทรีย์
- น้ำสะอาดไม่มีปัญหาการปนเปื้อน

16.อุณหภูมิ

เช้า.....29..... องศาเซลเซียส
เที่ยง.....37..... องศาเซลเซียส
เย็น.....36..... องศาเซลเซียส
สูงสุด.....39..... องศาเซลเซียส
ต่ำสุด.....27..... องศาเซลเซียส
ณ พื้นที่เก็บโดยรวมต่อวัน

17.ความเข้มแสง

เช้า.....1374.....ลักซ์
เที่ยง.....6227.....ลักซ์
เย็น.....6227.....ลักซ์

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา อบต. นาค

วัน เดือน ปี 25 ต.พ 65

คำชี้แจง

ใบงานที่ 4 เรื่อง การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติ ที่มาการตั้งถิ่นฐาน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกาสีน้ำเงิน
2. ดินสอ
3. ขวด
4. ไทแรนด์
- 5.

วิธีการ

1. สอบถาม ประวัติชุมชน ตัวเอนอดีตจนถึงปัจจุบัน จากผู้เฒ่า
2. ถ่ายภาพ
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น
2. ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น
- 3.
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 4
เรื่อง การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

18.สรุปข้อมูลประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

บ้านนาแก้ว หมู่ที่ ๗ ตำบลนาแก้ว อำเภอหนองบัว จ.นครราชสีมา แยกตัวออกมา
บ้านนาแก้ว หมู่ที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ดังนั้น นายสง่า วอค์ศรีธา ดำเนินตำบล
ในขณะนั้นจึงประกาศให้ชาวบ้านรับทราบโดยทั่วกัน และหลังจากนั้นก็ได้อพยพย้ายมาตั้ง
บ้านนาแก้ว

โดยมี นายสมภาพ นาคมนตรี เป็นผู้ตรวจดูแลคนแรก และปัจจุบัน
มีนายใจ นงศ์ทอง เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๗

แบบบันทึกข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง นาคูใต้

ที่ตั้งหมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ๗ ซอย - ถนน -

ตำบล/แขวง นาคู อำเภอ/เขต นานง จังหวัด นครพนม

บันทึกข้อมูล ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

บ้านนาคูใต้ หมู่ที่ ๗ ตำบลนาคู อำเภอนานง จังหวัดนครพนม แยกตัวออกมาจาก
บ้านนาคูกลาง หมู่ที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ มากกว่า รวบรวมไว้ กำนันตำบลนาคูในขณะนั้น
จึงประกาศให้ชาวบ้านทราบโดยทั่วกัน และ จัดให้มีพิธีหรือทิวทัศน์หมู่บ้านไว้

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 1)

ชื่อ-สกุล นายวิเชียร สิมะดี อายุ ๕๐ ปี อาชีพ รับราชการบ้านนา

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง นาคูใต้

ที่อยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ๗ ซอย - ถนน -

ตำบล/แขวง นาคู อำเภอ/เขต นานง จังหวัด นครพนม

หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

19.สรุปข้อมูลวิถีชีวิตหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

บ้านนาดีใต้ หมู่ที่ 7 ตำบลนาดี อำเภอพานง จังหวัดนครพนม เขตติดต่อ
จากบ้านนาดีหลวง หมู่ที่ 2 ในปี พ.ศ. 2517 นายแก้ว รอดศรีชา ดำเนินทำคนาค
ในขณะนั้น จึงได้ปรกฏให้มีบ้านนาดีโดยทั่วกัน และปรกฏให้จัดตั้งสภาผู้นำฝ่ายปกครอง
จึงได้ นายสมาน นาคมนตรี มาเป็นประธานสภาคนแรก และปัจจุบันยังเหลือ อยู่
เพียง 1 คนในหมู่บ้าน หมู่ที่ 7

แบบบันทึกข้อมูลวิถีชีวิตรายบุคคล

ข้อพิจารณา (กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)

วิถีชีวิตประจำวัน

ประกอบอาชีพเสริมค้าปลีกทอผ้า

วิถีชีวิตรอบสัปดาห์

ร่วมกิจกรรมทำบุญ ตักบาตร ไหว้พระ

วิถีชีวิตรอบเดือน

ร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน

วิถีชีวิตรอบปี

ร่วมทำกิจกรรม ทอผ้าไหม ปรานี ขอมุน

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 1)

ชื่อ-สกุล นวบุญโชค นริศกิจ อายุ 60 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง นาดีใต้

ที่อยู่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 7 ซอย - ถนน -

ตำบล/แขวง นาดี อำเภอ/เขต นานก จังหวัด นครพนม

หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

แบบบันทึกข้อมูลวิถีชีวิตรายบุคคล

ข้อพิจารณา (กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)

วิถีชีวิตประจำวัน

ทำกิจกรรม จักฐานจากต้นหญ้า

วิถีชีวิตรอบสัปดาห์

ทำบุญ ตักบาตร 9 นพร.

วิถีชีวิตรอบเดือน

ร่วมทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน

วิถีชีวิตรอบปี

ร่วมกิจกรรม ประเพณีทำบุญ ประจำปี

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 2)

ชื่อ-สกุล..... นาวอน ววดักจันนง..... อายุ..... ๒๓..... ปี อาชีพ..... เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง..... นาแก้ว

ที่อยู่บ้านเลขที่..... 139..... หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่..... 7..... ซอย..... -..... ถนน..... -

ตำบล/แขวง..... นาแก้ว..... อำเภอ/เขต..... นานา..... จังหวัด..... นครพนม

หมายเลขโทรศัพท์..... -..... อีเมล..... -

แบบบันทึกวิถีชีวิตหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง นาคำใต้
ที่ตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนที่/แขวงที่ 7 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง นาคำ อำเภอ/เขต นานา จังหวัด นครพนม

วิถีหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ข้อพิจารณา (กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)

1.เดือนมกราคม

บ.ก.ข้าวคั่ว

2.เดือนกุมภาพันธ์

บ.ก.ค.ค.ค.ค.ค.

3.เดือนมีนาคม

บ.ก.ข้าวคั่ว

4.เดือนเมษายน

บ.ก.พร.เวส

5.เดือนพฤษภาคม

บ.ก.ศรีวงษ์พร

6.เดือนมิถุนายน

บ.ก.ข้าวคั่ว

7.เดือนกรกฎาคม

บ.ก.ข้าวคั่ว

8.เดือนสิงหาคม

บพเจ้าพรธา

9.เดือนกันยายน

บพเจ้าพรธา

10.เดือนตุลาคม

บพเจ้าพรธา

11.เดือนพฤศจิกายน

บพเจ้าพรธา

12.เดือนธันวาคม

บพเจ้าพรธา

บันทึกข้อมูลเพิ่มเติม

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา

อ.ม. นก

วัน เดือน ปี

10 มี.ค 65

คำชี้แจง

ใบงานที่ 5 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพืชที่มีความสำคัญ และมีลักษณะเด่น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของพืชในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่าของพืชในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกาสี
2. ดินสอ ยางลบ
3. สี
4. สายวัด
5. ไทเทเนียม

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลพืชจากเจ้าของบ้าน หรือผู้นำชุมชน
2. วัดขนาดของพืช
3. ถ่ายภาพ
4. บันทึกข้อมูล
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลของพืช ในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบข้อมูลการใช้ประโยชน์ ของพืชในท้องถิ่น
3. ทำให้ตระหนัก เห็นคุณค่า ของพืชในท้องถิ่น
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 5

เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

20. ข้อมูลพืช

ชื่อชนิดพืช..... มะเข่า
 ชื่อวิทยาศาสตร์..... Antidesma thwaitesianum
 รหัสพรรณไม้..... ๙-๖๑๙๐๑๐๕-๗-๐๒๙/๑ ลักษณะวิสัย..... ไม้ต้น
 ลักษณะเด่นของพืช..... เป็นไม้ต้น ใบเดี่ยวสีเขียวเป็นมัน โคนใบเรียว ออกดอกเป็นช่อตาม
 ช่อใบและปลายกิ่ง ผลกลม ออกรวมกันเป็นพวง ผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อสุกเป็นสีม่วง
 สุกแล้วเป็นสีดำ

บริเวณที่พบ..... บ้านเลขที่ 132 ม.๗
 ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง..... นาแก้ว
 ที่อยู่บ้านเลขที่ 132 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ๗ ซอย - ถนน -
 ตำบล/แขวง..... นาแก้ว อำเภอ/เขต..... นาแก จังหวัด..... นครพนม
 ทิศทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)
 ละติจูด (Latitude)..... 16.58๖๕๙..... ลองจิจูด (Longitude)..... 1๐4.3219122
 อายุประมาณ 25 ปี เส้นรอบวงลำต้น..... ๑๑๕..... เมตร ความสูง..... 10..... เมตร
 สถานภาพ..... ทั่วไป..... จำนวนที่พบ (ต้น)..... 1

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น (ระบุส่วนที่ใช้และวิธีการใช้)

อาหาร..... แปรรูปผลมะเข่า เป็นน้ำผลไม้ เข้ม

ยารักษาโรค ใช้กับคน

..... ผลสุก ช่วยแก้เลือดออกตามไรฟัน

ยารักษาโรค ใช้กับสัตว์

เครื่องเรือน เครื่องใช้อื่นๆ

ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช

.....
.....
.....

ความเกี่ยวข้องกับประเพณี วัฒนธรรม

.....
.....
.....

ความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา

.....
.....
.....

อื่นๆ (เช่น การเป็นพืช อันตราย)

.....
.....
.....

ความสำคัญของพืช โดยเลือกได้มากกว่า 1 กลุ่ม แบ่งออกเป็น

☒ พืชไม้ผล	☐ พืชใช้เนื้อไม้
☐ ไม้ดอก ไม้ประดับ	☐ พืชเส้นใย
☐ พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว	☐ พืชให้แป้งและน้ำตาล
☐ พืชจักสาน	☐ พืชให้น้ำมันหอมระเหย
☐ พืชเครื่องตี	☐ พืชอาหารสัตว์
☐ พืชสมุนไพร	☐ พืชมีพิษ
☐ พืชเครื่องเทศ	☐ พืชกำจัดแมลง
☐ พืชน้ำมัน	☐ วัชพืช
☐ พืชให้สี	☐ พืชให้น้ำยาง
☐ พืชเพื่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ	

มีเจ้าของ

ไม่มีเจ้าของ

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล..... น.ส. ลินดา วรดีศรีธา อายุ 41 ปี อาชีพ ภัตตาคาร
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง นาคใต้
ที่อยู่บ้านเลขที่ 132 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 7 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง..... นาค อำเภอ/เขต นาทม จังหวัด นครพนม
หมายเลขโทรศัพท์..... - อีเมล..... -

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล..... น.ส. ลินดา วรดีศรีธา อายุ 42 ปี อาชีพ ภัตตาคาร
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง นาคใต้
ที่อยู่บ้านเลขที่ 132 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 7 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง..... นาค อำเภอ/เขต นาทม จังหวัด นครพนม
หมายเลขโทรศัพท์..... - อีเมล..... -

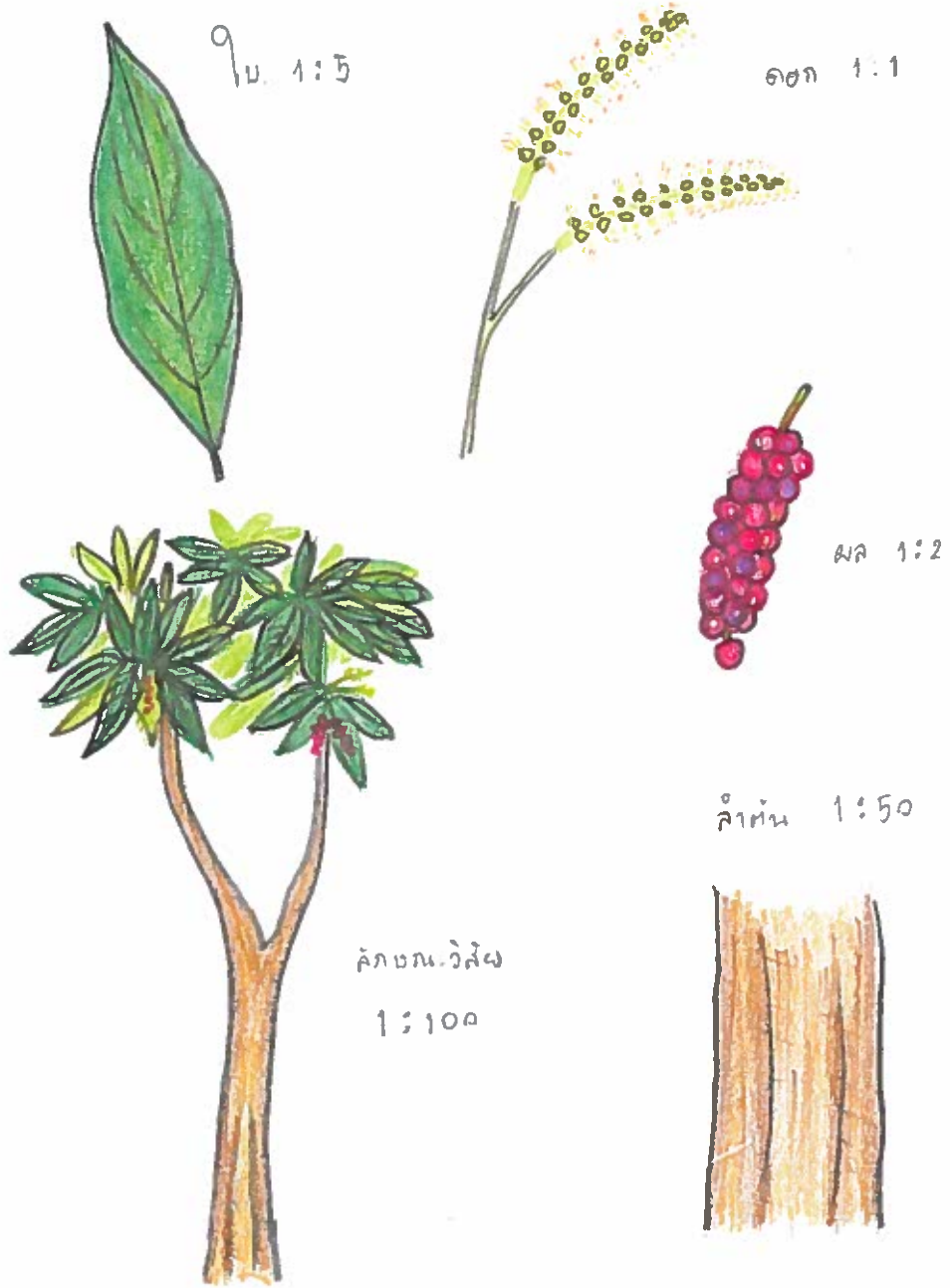
ผังแสดงตำแหน่งพรณไม้

เหนือ

มาตราส่วน 1: 1200

วาดภาพประกอบ

มาตราส่วน.....

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา อวท. นาดู
วัน เดือน ปี 14 มี.ค. 65

คำชี้แจง

ใบงานที่ 6 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสัตว์ที่มีความสำคัญ และมีลักษณะเด่น สามารถนำข้อมูลไปพัฒนาและใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลของสัตว์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของสัตว์ในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่าของสัตว์ในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. ดินสอ ยาวลบ
3. สัก
4. ไทป์สกรีนมือถือ
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลสัตว์จากชาวบ้าน
2. ถ่ายภาพ
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลของสัตว์ในท้องถิ่น
2. ทำให้ตระหนัก เห็นคุณค่า ของสัตว์ในท้องถิ่น
- 3.
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 6

เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

21. ข้อมูลพันธุ์สัตว์

ชื่อนิวดสัตว์..... กรรอก

ชื่อวิทยาศาสตร์..... Sciuridae

รหัสพันธุ์สัตว์..... 8-6980705-07-007 / 1

ประเภทของสัตว์ (เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ฯลฯ)
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

บริเวณที่พบ..... บ้านเลขที่ 7 ม.7 จำนวนที่พบ.....

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง..... นาเค็ด

ที่อยู่บ้านเลขที่..... 7 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่..... 7 ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง..... นาเค็ด อำเภอ/เขต..... นาแก จังหวัด..... นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)

ละติจูด (Latitude)..... 16.969200 ลองจิจูด (Longitude)..... 104.540033

อายุประมาณ..... 1 ปี เพศ..... ผู้

ประวัติ/ที่มา..... เอนมาจาก คิววัดหนองคาบ

ลักษณะเด่น

ลำตัวเล็ก ขนปกคลุมทั่วร่างกาย หางเป็นพวงฟู

ประโยชน์ของสัตว์

นันทนาการทางจิตใจ

เลี้ยงเพื่อการจำหน่าย รายได้ประมาณ..... บาท/เดือน รายได้ประมาณ..... บาท/ปี

เลี้ยงเพื่อเป็นพ่อนธุ์ ชื่อพันธุ์.....

เลี้ยงเพื่อเป็นแม่พันธุ์ ชื่อพันธุ์.....

อื่นๆ.....

ความสำคัญของสัตว์ โดยเลือกได้มากกว่า 1 กลุ่ม แบ่งออกเป็น

☐ สัตว์เพื่อการเกษตร	☐ สัตว์เพื่ออุตสาหกรรม
☐ สัตว์เพื่อกำจัดศัตรูพืช	☐ สัตว์เพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับ
☐ สัตว์เพื่อเป็นพาหนะหรือแรงงาน	☐ สัตว์เพื่องานวิทยาศาสตร์และการแพทย์
☐ สัตว์เพื่อเศรษฐกิจ	☐ สัตว์เพื่อเป็นอาหารและยารักษาโรค
☒ สัตว์เพื่อนันทนาการและด้านจิตใจ	☐ สัตว์เพื่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

มีเจ้าของ

ไม่มีเจ้าของ

เจ้าของสัตว์

ชื่อ-สกุล น.ส. นุชนาก วงศ์คำจันทร์ อายุ ๗๔ ปี อาชีพ รับจ้าง
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง นาเกลือ
ที่อยู่บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ๗ ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง นาเกลือ อำเภอ/เขต นาเกลือ จังหวัด นครพนม
หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล น.ส. นุชนาก วงศ์คำจันทร์ อายุ ๗๔ ปี อาชีพ รับจ้าง
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง นาเกลือ
ที่อยู่บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ๗ ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง นาเกลือ อำเภอ/เขต นาเกลือ จังหวัด นครพนม
หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

วาดภาพประกอบ

มาตราส่วน..... 1 : 5

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา อ.ม. นาค

วัน เดือน ปี 22 มี.ค. 65